

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalářská práce

Anastasia Medvedko

Specifika čínského publicistického stylu

Specifics of Chinese Newspaper style

Poděkování

Ráda bych poděkovala své rodině, která mi byla oporou v době mých studií. Především pak svému budoucímu muži, který mi byl motivací a oporou po celou dobu mého studia a psaní této práce. Poděkování patří také mému vedoucímu PhDr. Davidu Sehnalovi, bez jehož odborného vedení a trpělivosti by tato práce nemohla nikdy vzniknout a jehož rad si nesmírně cením.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne

.....

Anotace

Práce se zabývá specifiky publicistického stylu současné čínštiny. V první části této práce se prozkoumává atestovatelnost teorie T. N. Nikitiny založené na modelu závislostní gramatiky čínštiny. Tento průzkum se provádí pomocí aplikování jednotlivých bodů této teorie na jazykový materiál současných novinových textů. Druhá část se zabývá charakteristikou publicistického stylu jako jednoho z funkčních stylů čínštiny a uvedením některých specifik současného čínského publicistického textu.

Klíčová slova: sinologie, publicistický styl, závislostní gramatika, chengyu, gramatika publicistického textu, čínské noviny

Annotation

This bachelor thesis is dealing with the specifics of Chinese newspaper style. The first part of the paper is verifying the theory of T. N. Nikitina, based on dependency grammar of chinese language. This task is demonstrated by applying particular items of the theory on language material of modern chinese newspaper articles. The second part is providing a definition of newspaper style as one of functional styles of modern chinese and is also showing some of most remarkable specifics of chinese publicistic text.

Keywords: sinology, newspaper style, dependency grammar, chenyu, grammar of newspaper text, chinese newspaper

Obsah

Úvod.....	7
1. Syntaktická struktura čínského publicistického stylu.....	9
1.1. Kontrukce s tranzitivním slovesem na pozici přísudku	9
1.1.1. Transformace základní konstrukce	10
1.1.2. Doplnující elementy konstrukce	12
1.2. Srovnávací / vztahová konstrukce.....	13
1.2.1. Transformace srovnávací konstrukce	16
1.2.2. Doplnující elementy konstrukce	18
1.3. Konstrukce se slovesy procesu a stavu	18
1.3.1. Transformace konstrukce se slovesy procesu a stavu.....	22
1.4. Konstrukce s adjektivem v roli přísudku	23
1.4.1. Transformace konstrukce s adjektivem v roli přísudku.....	25
1.5. Konstrukce se slovesy s významem existence nebo vzniku	25
1.5.1. Transformace konstrukce.....	25
1.5.2. Slovesa jiných podtříd ve významu sloves existence nebo vzniku	26
1.6. Konstrukce se slovesy směru pohybu	26
1.6.1. Slovesa směru pohybu, utvořená ze sloves jiných tříd nebo z adjektiv.....	27
1.6.2. Jiná použití sloves směru pohybu	27
1.7. Konstrukce se slovesy nacházení se někde	28
1.7.1. Slovesa jiných skupin vystupující jako slovesa výskytu	28
1.8. Konstrukce s kauzativním slovesem	29
1.8.1. Transformace kauzativní konstrukce	30
1.8.2. Slovesa jiných skupin v kauzativním významu	31
1.8.3. Kauzativní slovesa v roli sloves jiných skupin.....	32
1.9. Konstrukce se slovesy „dávat / brát“	32
1.9.1. Pasivní transformace konstrukce se slovesy „dávat / brát“	34
1.9.2. Slovesa jiných sémantických skupin ve významu sloves „dávat / brát“	35
1.10. Konstrukce se slovesy s významem „nazývat něco něčím“, „proměňovat něco v něco“	35
1.10.1. Transformace konstrukce se slovesy s významem „nazývat“ něco něčím, „proměnit“ něco v něco	36
1.10.2. Slovesa jiných tříd ve významu sloves „nazývat“ a „proměňovat“	36
1.11. Konstrukce se slovesy s významem „umístit / přemístit“	37
1.11.1. Transformace konstrukce	38
1.11.2. Tranzitivní slovesa ve významu „umístit / přemístit“	38

1.12.	Konstrukce se slovesy „spojit / rozpojit“	38
1.12.1.	Transformace základní konstrukce	39
1.12.2.	Adjektiva ve slovesném významu.....	40
1.13.	Konstrukce se slovesy činnosti.....	40
1.13.1.	Transformace konstrukce	41
1.13.2.	Slovesa jiných skupin ve významu sloves činnosti.....	41
1.14.	Konstrukce se slovesy uvozujícími nebo hodnotícími	41
1.14.1.	Slovesa jiných skupin ve významu sloves uvozujících nebo hodnotících.....	42
1.14.2.	Transformace konstrukce se slovesy uvozujícími nebo hodnotícími	43
1.15.	Konstrukce se slovesem 有	44
1.15.1.	Transformace konstrukcí se slovesem 有	45
1.15.2.	Specifické konstrukce se slovesem 有	45
1.16.	Doplňující konstrukce	46
1.16.1.	Rámcové konstrukce	46
1.16.2.	Konstrukce s vyjádřením podmínky	50
1.16.3.	Konstrukce s předložkami a slovesy ve významu předložek.....	50
2.	Stylistická specifika publicistického stylu	53
2.1.	Lexikálně–frazologická specifika publicistického stylu	54
2.1.1.	Slovní zásoba publicistického stylu	54
2.1.2.	Elementy wenyanu v publicistickém stylu	54
2.1.3.	Výrazové prostředky publicistického stylu.....	59
2.2.	Textová přebytečnost publicistického textu.....	60
2.2.1.	Konstrukce se zobecňujícími / generalizačními slovy.....	60
2.2.2.	Konstrukce polopomocého slovesa a jména, vytvořeného z plnovýznamového slovesa	60
2.3.	Krácení mnohoslabičných slov	61
2.4.	„Klišé“ v novinovém textu.....	62
2.5.	Vypůjčky v publicistickém stylu.....	63
	Závěr	65
	Seznam použité literatury	66

Úvod

V posledních několika desetiletích Čína procházela velmi rychlým rozvojem, její rostoucí vliv v mezinárodní ekonomice a rozšíření její komunikace s dalšími zeměmi zvětšilo potřebu specialistů kompetentních v čínském jazyce a zesílilo význam úlohy obdržet čerstvé informace o dění v čínské politice, ekonomice, kultuře atd. Nejdůležitějším prostředkem pro toto poznání a analýzu je čínský tisk.

Jazyk publicistického stylu čínštiny je velice odlišný od jazyka literárních děl nebo mluvené řeči. Zatímco jazyk literárních děl a současná mluvená čínština jsou tématem mnoha monografií, jazyk publicistického stylu stále zůstává jedním z méně prozkoumaných odvětví. Přes všechny úspěchy ve zkoumání čínské beletrie a moderního mluveného jazyka zbývá ještě mnoho praktických a teoretických otázek, jejichž vyřešení nikdy nebude komplexní bez studia jazykového materiálu čínských novinových textů.

Tato práce bude založena především na teorii T. N. Nikitiny, která je obsažena v publikaci „Syntax čínského publicistického stylu“. Ve své práci se T. N. Nikitina opírá o model tzv. závislostní gramatiky, který již dříve použila v publikaci „Gramatika staročínských textů“, přeložené do češtiny PhDr. Davidem Sehnalem. Tento gramatický model je zvolen pro rozbor současných publicistických textů kvůli tomu, že se „maximálně opírá o sémantiku syntaktických elementů.“ Závislostní gramatika považuje přísudkové sloveso za jádro konstrukce, v rámci které jsou na toto sloveso vázány další elementy, které jsou různě spjaty s jeho sémantickými vlastnostmi. Základními pojmy tohoto modelu jsou „sémantické podtřídy sloves“ a „elementární predikativní konstrukce“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského textu, str. 4). Elementární konstrukce zde označuje predikativní slovní vazbu, která se skládá z predikativního jádra a závislých elementů. Počet a míra vázanosti elementů je určena sémantickým typem a počtem valencí predikativního elementu. Tento model se jeví být velice produktivním, jelikož zohledňuje jak sémantická tak i syntaktická kritéria a všímá si jemných významových rozdílů, což je zásadní pro správnou interpretaci čínského textu.

Cílem této práce bude podat podrobnou charakteristiku čínského publicistického funkčního stylu pomocí zkoumání gramatiky současných čínských publicistických textů, která zahrnuje

syntaktickou analýzu jednoduché věty a vymezit základní stylistická specifika jazyku čínského tisku.

V první kapitole popíši charakteristické syntaktické konstrukce publicistického stylu současné čínštiny a jejich možné transformace, v druhé kapitole se pak zaměřím na základní stylistická specifika publicistického stylu. V příkladech ke kapitolám se pokusím aplikovat teorii T. N. Nikitiny na rozbor jazykového materiálu „Čítanky čínských novinových textů“ a dalších zdrojů. Na závěr shrnu výsledky práce.

1. Syntaktická struktura čínského publicistického stylu

Jak již bylo zmíněno v úvodu, základem teorie T. N. Nikitiny je model závislostní gramatiky, který provádí rozbor textu pomocí elementárních konstrukcí. Podle počtu elementů, jejich typového významu, uspořádání, podle pomocných slov, které je uvádí, a možnosti transformací T. N. Nikitina dělí elementární konstrukce na 15 druhů. Podíváme se na tyto konstrukce.

1.1. Konstrukce s tranzitivním slovesem na pozici přísudku

V této konstrukci má přísudek význam děje, působícího na objekt a podmětem je subjekt téhož děje.

- 中华人民共和国政府和捷克共和国政府今天在这里发表了联合公报。 Dnes na tomto místě vlády Čínské lidové republiky a České republiky uveřejnily oznámení o spojení. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „中国捷克发表联合公报“, str. 11)

V základní konstrukci tohoto typu podstatné jméno stojící před přísudkem ukazuje na subjekt děje a podstatné jméno stojící za přísudkovým slovesem je objektem téhož děje. V publicistickém stylu „podmět takové konstrukce nemusí být životného rodu, může být zastoupen názvem organizace, úřadu či abstraktním substantivem, avšak referentu takového podstatného jména je připisována schopnost kontrolovat situaci“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského textu, str. 12). Nejčastěji tuto konstrukci vytváří slovesa jako 建设 (jiànshè – stavět), 管理 (guǎnlǐ – spravovat), 控制 (kòngzhì – kontrolovat) apod. K tranzitivním slovesům dále patří slovesa myšlenkových pochodů a slovesa modálního působení, taková jako 讨论 (tǎo lùn – diskutovat), 研究 (yánjiū – zkoumat), 批评 (pīpíng – kritizovat), 分析 (fēnxī – analyzovat) atd. Dalšími slovesy, která utváří tuto konstrukci, jsou slovesa typu 发展 (fāzhǎn – rozvíjet / rozvíjet se), která vyjadřují děj směřovaný na objekt děje. Podobnými slovesy jsou 提高 (tígāo – zvyšovat) a 扩大 (kuòdà – rozšiřovat). Všechna tato slovesa mají navíc význam průběhu děje.

- 捷克政府愿意发展两国关系。 Česká vláda hodlá rozvíjet vztahy mezi oběma zeměmi. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „朱镕基同捷克总理泽曼会谈“, str. 11)

- 中国与许多国家都建立了贸易关系。S mnoha zeměmi ustanovila Čína obchodní vztahy. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „中国几世对世界经济很重要“, str. 4)

Význam tranzitivního slovesa může také získat sloveso průběhu děje, vytvořené od podstatného jména nebo adjektiva, přidáním sufixu 化 nebo prefixu 加. Takovými slovesy jsou například slovesa 加强 (jiāqiáng – posílit) nebo 转化 (zhuǎn huà – transformovat).

- 双方愿加强两国和两国人民之间的友谊。Obě strany chtějí posílit přátelské vztahy mezi oběma zeměmi a jejich národy. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „中国捷克发表联合公报“, str. 11)

Jako tranzitivní slovesa také fungují některá adjektiva, která mají schopnost řídit doplněk s významem objektu děje, např. 完善社会保障体系 – „zdokonalit systém sociálního pojištění“, 健全经济 – „ozdravit ekonomiku“ apod. Toto použití do publicistického stylu moderní čínštiny přišlo z *wenyanu*.

1.1.1. Transformace základní konstrukce

První povolenou transformací základní konstrukce je transformace pomocí předložky 把 (bǎ), která automaticky přesouvá předmět na pozici před sloveso. Příkladem konstrukce s předložkou 把 (bǎ) je věta:

- 把人民生活改善。Zlepšit život lidí. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Tato konstrukce se dá transformovat v konstrukci, kde se předmět významového slovesa přesouvá před významové sloveso pomocí předložky 对 (duì) / 对于 (duìyú), které se dají přeložit jako „ohledně něčeho“, a sufixu 的 (de) a stává se přívlastkem k slovesnému jménu.

- 这必将对双方经贸关系的发展产生积极影响。Toto bude zajisté mít kladný vliv na rozvoj oboustranných ekonomických a obchodních vztahů. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „中欧合作大有可为“, str. 19)

Další dovolenou transformací je transformace typická pro publicistický styl a to transformace spojená s použitím tzv. „polopomocných“ sloves (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského textu, str. 14) s významem vykonat, provést (实现 shíxiàn, 举行 jǔxíng) apod. Tento typ sloves řídí předmět, utvořený z významového slovesa.

V případě této transformace se nejčastěji předložka 对 (duì) / 对于 (duìyú) a sufix 的 (de) vypouští.

- 实现居民消费环境改善。 Zlepšovat (provádět zlepšení) spotřebitelské prostředí. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Další možná transformace je konstrukce, kde předmět tranzitivního slovesa, ze kterého je vytvořeno jméno, může být přesunut před „polopomocné“ sloveso také pomocí předložky 对 (duì) / 对于 (duìyú). V tomto případě se předmět přenáší do tématu věty, stejně jako v transformaci s předložkou 把 (bǎ).

- 世界贸易组织副总干事对本届会议的发展情况进行了评估。 Náměstek generálního tajemníka WTO provedl zhodnocení průběhu této konference. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国人世多边谈判取得积极进展“, str. 4)
- 我们的国家应该对经济社会实现发展。 Náš stát musí zrealizovat rozvoj ekonomické společnosti. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国人世多边谈判取得积极进展“, str. 4)

V těchto konstrukcích, kromě sloves s významem vykonat a provést, mohou také vystupovat slovesa s významem dělat, dát (作 zuò, 给予 jǐyǔ, 予以 yǔyǐ) apod.

Konstrukce s tranzitivním slovesem může být také přetransformována na pasivní konstrukci, přičemž se její struktura mění a podmětem se stává předmět slovesa s významem objektu děje. Tato konstrukce má ve výsledku význam toho, co se děje s podmětem a subjekt děje se stává předmětem, uvedeným pasivní částicí 被 (bèi) nebo předložkou 由 (yóu).

- 人民生活水平由政府提高。 Životní úroveň obyvatelstva byla zvýšena vládou. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Někdy se ve větě s pasivní konstrukcí a částicí 被 (bèi) před subjektem děje setkáme s pomocným slovem 所 (suǒ) před označením samotného děje. Tento jev se zakládá na pasivní konstrukci wenyanu 为...所... (wéi... suǒ...).

- 这被人民群众所建立。 Toto bylo ustanoveno masami. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Věty s vyjádřeným subjektem potkáváme v čínských textech zřídka, proto v případě absence subjektu může částice 被 (bèi) stát přímo před slovesem, předložka 由 (yóu) se v těchto případech nepoužívá.

Ve své práci Nikitina podotýká, že „existují věty, ve kterých se předložka 由 (yóu) nachází před subjektem děje, avšak pozice předmětu zůstává stejná a předmět se nestává podmětem“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 18). Takováto věta není pasivní.

- ...由中央政府调集了...队伍，组成了一个地震工作系统。 ...ústřední vládou byly shromážděny... jednotky a byl vytvořen systém seismických prací. (http://www.eqsd.gov.cn/manage/html/ff808181126bebda01126bec4dd00001/_content/09_04/17/1239961623641.html)

V textu se také můžeme setkat s konstrukcí se slovesem dostat / obdržet (得到 dédào, 接受 jiēshòu, 获得 huòdé, 有了 yǒule). Tato konstrukce se také většinou překládá jako pasivní konstrukce.

- 经济得到发展. Ekonomika dosáhla rozvoje (ekonomice se dostalo rozvoje). (http://tibet.news.cn/gdbb/2009-04/29/content_16383303.htm)

1.1.2. Doplňující elementy konstrukce

Charakteristickým doplňujícím elementem konstrukce s tranzitivním slovesem je element s významem instrumentálu (*pomocí čeho?*). V konstrukci je uváděn předložkou 用 (yòng – pomocí, za použití) nebo jednou ze „slovesných předložek“ 通过 (tōngguò), 经过 (jīngguò) díky něčemu, 依据 (yījù) na základě, 依靠 (yīkào) opíraje se o...

- 人民的生活水平是经过提高医疗保健水平发展的。Životní úroveň obyvatelstva je rozvíjena díky zvyšování úrovně zdravotnictví a lékařské péče. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl., „以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

1.2. Srovnávací / vztahová konstrukce

Tato konstrukce ukazuje na vztah mezi dvěma elementy: subjektem–podmětem a objektem–předmětem této konstrukce. Základní rovnicí této konstrukce je:

Subjekt – sloveso / adjektivum, které ukazuje na vztah – objekt

V této konstrukci je vypuštění subjektu nebo objektu nepřípustné.

Srovnávací konstrukce se utváří se slovesnými spojkami, slovesy s významem srovnávání anebo s adjektivy s předložkou 于 (yú).

- 今天是中国与欧洲联盟建交 25 周年。Dnešek je 25. výročí ustanovení diplomatických vztahů mezi Čínou a Evropskou unií. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)
- 根本在于人民群众能不能得到看得见的利益。Základ spočívá v tom, jestli masám budou či nebudou dány viditelné / prokazatelné výhody. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Slovesné spojky ukazují vztahy shody, totožnosti, podobnosti. Nejčastěji užívanými spojkami jsou: 是 (shì), 为 (wéi), 当 (dāng), 成 (chéng), 做 (zuò) – být, stávat se; 等于 (děngyú) – rovnat se, 归 (guī) – patřit k; 如 (rú), 若 (ruò), 似 (sì) – podobat se; 在于 (zàiyú) – spočívat v...; 叫做 (jiàozuò) – nazývat se. Také se v publicistickém textu

můžeme setkat s tzv. „složitými vazbami“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 25), která často uvádí vztah mezi konstrukcemi, kterými může být vyjádřen subjekt a objekt srovnávací / vztahové konstrukce. Příkladem „složitých vazeb“ jsou spojení spony 是 se spojkou, vyjadřující cíl: 为了 (wèile – pro) anebo se spojkami příčiny: 因为 (yīnwèi – protože) / 由于 (yóuyú – kvůli).

- 这些重大的政策都是为了不断提高人民群众的物质文化水平。 Tyto velké politické strategie jsou tvořeny pro nepřestávající zvýšení materiální a kulturní úrovně obyvatelstva. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Dále se tato konstrukce spojuje s užitím tzv. „srovnávacích / vztahových“ sloves, neboli sloves, která porovnávají subjekt s objektem a vyjadřují vztah mezi nimi. Příkladem takových sloves jsou slovesa jako odpovídat něčemu (符合 fúhé), předčít (超过 chāoguò), záviset na (取决于 qǔjuéyú), přimknout k (依附 yīfù (于 yú)), být spojen s (联系 liánxi (于 yú)) apod. Některá z těchto sloves se stejně jako spojky pojí s 于, přitom pokud se jedná o dvojslabičné spojení, 于 se počítá jako součást slovesa, pokud jde o spojení trojslabičné, 于 se bere jako předložka a dá se vypustit. Není tomu tak však u sloves jako je například sloveso záviset na (取决于 qǔjuéyú), které je utvořeno na základě gramatických principů wenyanu.

- 2020年GDP将比2000年翻两番多。 Ve srovnání s rokem 2000 HDP roku 2020 se zvýší více než čtyřnásobně. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “未来二十年仍可保持相对快速增长“, str. 2)

Ve významu „srovnávacích / vztahových“ sloves mohou také vystupovat slovesa jiných sémantických skupin. Nejčastěji to jsou slovesa procesu, která k sobě připojila spojkou 为 (wéi) / 成为 (chéngwéi – změnit se v). Toto spojení se nazývá „sériovou konstrukcí“.

- 中东欧国列为联系国。 Země střední a východní Evropy se řadí mezi spojenecké země.

- 上海发展成为国际金融中心。Šanghaj se vyvinula v mezinárodní finanční centrum. (<http://finance.sina.com.cn/review/20090508/22086202912.shtml>)

Také v tomto významu vystupují kauzativní slovesa znamenající požadovat, vyžadovat (需要 xūyào, 要求 yāoqiú) pokud řídí jenom jeden element a některá modální slovesa a adjektiva řídící předmět.

- 发展需要人民群众的推动，稳定需要人民群众的维护。Rozvoj potřebuje pohánět lidovými masami, stabilita vyžaduje ochranu ze strany lidových mas. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Dále ve vztahové konstrukci můžou být použita emoční slovesa, která řídí subjekt, vyjádřený podstatným jménem životného rodu a objekt, který může být jmenným, predikativním anebo může být vyjádřen plnou predikativní konstrukcí. Emoční slovesa se dají rozdělit na dvě skupiny: v první skupině sloveso vyjadřuje vztah k objektu a zároveň ukazuje na vnitřní stav subjektu, ve druhé skupině sloveso jenom ukazuje na vztah k objektu bez vyjádření vnitřních pohnutí subjektu. K první skupině patří slovesa jako 担心 (dānxīn – trápit se), 满足 (mǎnzú – uspokojit), 怀疑 (huáiyí – pochybovat), 恨 (hèn – nenávidět).

K druhé skupině můžeme přiřadit slovesa, která nejsou spojena s vnitřními pocity subjektu slovesa, např. 尊重 (zūnzhòng – vážit si), 相信 (xiāngxìn – důvěřovat), 重视 (zhòngshì – vážit si).

Do skupiny srovnávacích / vztahových sloves se dají počítat i slovesa s významem mít / vlastnit něco, jako například slovesa 具有 (jùyǒu – mít), 占有 (zhànyǒu – vlastnit), 包括 (bāokuò – obsahovat, zahrnovat) a jejich antonyma. Narozdíl od jiných vztahových sloves, subjekt a objekt sloves tohoto typu nemohou být vyjádřeny konstrukcí. Podmět konstrukcí s těmito slovesy je ve většině případů vyjádřen podstatným jménem životného rodu.

- 我们正在积极做好应对准备，包括深化国有企业改革，提高企业技术创新能力和管理水平，增加市场经济能力和抗风险能力。Právě aktivně dokončujeme adekvátní opatření, která zahrnují prohloubení reformy státních podniků, zvýšení

technického inovačního potenciálu a úrovně managementu, umocnění tržního ekonomického potenciálu a schopnosti odolávat rizikům. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国经济完全可以持续快速健康发展“, str. 2)

Význam závislosti může také vyjadřovat adjektivum s předložkou 于 (yú). Tato konstrukce má původ v gramatice wenyanu. Adjektivum s předložkou ukazuje na srovnávání, objekt srovnávání ukazuje na oblast působení příznaku, vyjádřeného adjektivem.

- 欧盟的对华贸易额大大低于美国和日本。 Míra obchodních vztahů Evropské unie s Čínou je mnohem nižší než s Amerikou nebo Japonskem. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Konstrukce s adjektivem může ve větě zastupovat přívlastek k podmětu.

V této konstrukci se dají použít adjektiva vytvořená od podstatných jmen pomocí připojení prefixů 有 (yǒu) nebo 无 (wú)¹, například 有利于 (yǒuliyú) – výhodný pro..., 无助于 (wúzhùyú) – nepříznivý pro...

- 中欧合作有利于推动建立更加公正和均衡的国际政治经济秩序。 Spolupráce Číny a Evropské unie je výhodná pro urychlení nastolení spravedlivějších a vyrovnanějších mezinárodních politických a ekonomických pořádků. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)
- 严格的标准有助于促使候选国在内政方面进行改革。 Striktní kritéria pomohou vyvolat v kandidátských zemích pokročilé reformy ve vnitřní správě. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “圆大欧洲之梦“, str. 20)

1.2.1. Transformace srovnávací konstrukce

1.2.1.1. Transformace konstrukce se „srovnávacím / vztahovým“ slovesem

Transformace této konstrukce je možná v případě, kdy přísudkové sloveso vyjadřuje vztah souměrnosti. Mezi přísudková slovesa tohoto typu patří například

¹ T. N. Nikitina označuje 有 a 无 jako slovesa, avšak v uvedených příkladech by 有 a 无 měla být označena za prefixy. Navíc zápornka 无 není v současné čínštině slovesem a překládá se jako „ne“ či „bez“.

slovesa 联系(liánxì – být spojen) nebo 调谐(tiáoxié – být v souladu). V tomto případě se podmět a předmět přesouvají před přísudek a spojují se spojkami 与(yú), 同(tóng) nebo 和(hé).

- 中国人民的生活水平与发达国家不可比拟。Životní úroveň čínských obyvatel není možné porovnávat s rozvinutými zeměmi. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

1.2.1.2. Transformace srovnávací konstrukce s emočními slovesy

Konstrukce s emočními slovesy připouští další transformaci a to transformaci spojenou s inverzí předmětu na pozici před přísudek, kde se předmět uvádí předložkami 对(duì) nebo 对于(duìyú) a spolu s podmětem tvoří téma věty.

- 中国对于中欧关系的健康发展重视。Čína přikládá důležitost zdravému rozvoji diplomatických vztahů mezi Čínou a Evropskou unií. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Předmět také může být předsunut na pozici před podmět, opět pomocí předložek 对 nebo 对于(duìyú). V tomto případě právě předmět tvoří téma výroku.

- 对某些问题捷克总理很关心。Na některých otázkách českému premiérovi velice záleží. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 12)

Emoční sloveso může být také použito ve jmenné funkci jako předmět ke slovesu 感到(gǎndào – pociťovat). V tomto případě se předmět plnovýznamového slovesa pocitů nachází v pozici před tímto slovesem a je uváděn předložkou 对(duì) nebo 为(wèi).

- 中国对捷克在发展经济，提高人民生活水平方面取得的任何成就都感到高兴。Čína je potěšena každým úspěchem České republiky dosaženým v rozvoji ekonomiky a zvýšení životní úrovně obyvatelstva. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 12)

Ještě jinou transformací s emočními slovesy je pasivní konstrukce pomocí pasivní částice 被 (bèi) nebo pomocí synonymické konstrukce se slovesem 得到 (dédào) – obdržet, dostat.

- 预报地震的问题还没有得到一个非常充分的办法。 Otázka předpovědi zemětřesení zatím nemá zcela úplné řešení.

(http://www.gov.cn/wszb/zhibo264/content_1087136.htm)

1.2.1.3. Transformace srovnávací konstrukce s adjektivem

Tato transformace je spojena s konstrukcí s adjektivem, vytvořeným připojením prefixů 有 nebo 无, zmíněnou výše. Při této transformaci se předmět spojuje s předložkou 对(duì) a přesouvá se před přísudek.

- 中欧合作对双方都有利。 Spolupráce Číny a Evropské unie je oboustranně výhodná. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

1.2.2. Doplnující elementy konstrukce

Doplňujícím elementem vztahové konstrukce je použití předmětu s předložkou 由 (yóu) řízeného slovesy s významem „přeměnit se / proměnit se“, kde předmět s předložkou stojí před slovesem a ukazuje na výchozí stav.

- 检察机关的法律监督由“软”变“硬”。 Právní dohled nad kontrolními orgány se změnil z „mírného“ na „tvrdý“. (http://news.xinhuanet.com/legal/2009-03/11/content_10990956.htm)

1.3. Konstrukce se slovesy procesu a stavu

V této konstrukci přísudek ukazuje na dynamický nebo statický stav subjektu a věta odpovídá na otázku „co se se subjektem stalo?“ nebo „čím subjekt prochází?“

Tuto konstrukci tvoří slovesa procesu, slovesa jiných sémantických skupin ve významu sloves procesu a speciální skupina stavových sloves.

K slovesům procesu patří například slovesa jako 进步 (jìnbù – postupovat), 持续 (chíxù – přetrvávat) a 增长 (zēngzhǎng – růst). Pokud sloveso ukazuje na dynamický stav, neboli proces, často se pojí s určeními typu 不断 (bùduàn – nepřetržitě) a 越来越多 (yuèlái yuèduō – čím dál, tím více).

- 外汇存款增加。Devizové úspory v cizí měně se zvyšují.
(<http://news.sina.com.cn/c/159041.html>)
- ...金融, 外贸等方面改革不断推进。...reforms ve sféře bankovníctví, zahraničního obchodu a dalších neustále pokračují. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “经济体制改革不断深化“, str. 3)
- 城乡居民收入不断增加。Příjmy městského a vesnického obyvatelstva se nepřetržitě zvyšují. (http://news.xinhuanet.com/misc/2008-03/05/content_7721555.htm)

Pokud jde o ukončený proces, pojí se s kvantitativními určeními procesu nebo určeními, která ukazují na úroveň intenzity procesu.

- 欧盟的成员国将从 15 个增加到 28 个。Počet členských zemí EU se zvýší z 15 na 28. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “圆大欧洲之梦“, str. 20)
- 农业补贴一项就要增加 30% 的开支。Náklady na zemědělské dotace bude potřeba zvýšit o 30%. (<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)
- 华投资额大幅上升。Úroveň čínských investic se velice zvýšila.
(<http://www.xjftc.gov.cn/Family/Waimaoxinxi1/Waimaoxinxi/4028c284184e692001184e9519b300e8.html>)

Sloveso průběhu děje může být také spojeno s časovými charakteristikami, které ukazují na délku procesu nebo časový předěl.

- ❖ 我国发展已经持续了数年之久²。Rozvoj Číny probíhá již řadu let.

² Symbol ❖ označuje příklady mnou transformované pro účely demonstrace určitého pravidla.

V současné čínštině existuje mechanismus vytváření sloves procesu z podstatných jmen a adjektiv pomocí přidání suffixu 化 (huà). Počet takto vytvořených sloves postupem času roste a jejich seznam se rozšiřuje. Příkladem takových sloves jsou: 深化 (shēnhuà – prohlubovat se) od adjektiva 深(shēn – hluboký) nebo 专业化 (zhuānyèhuà – specializovat se) od podstatného jména 专业 (zhuānyè – specializace). Pro takto vytvořená slovesa platí, že mohou vystupovat jak v slovesné, tak ve jmenné funkci. Některá z nich však vystupují častěji ve funkci jmenné, jako například 工业化 (gōngyèhuà – industrializace) nebo 城市化 (chéngshìhuà – urbanizace).

- ... 内部的政治联合和防务合作不断深化... ...vnitřní politická integrace a bezpečnostní spolupráce států se stále prohlubuje... (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Dalším způsobem vytváření sloves procesu je připojení prefixu 加 k adjektivu. Tímto způsobem byly například vytvořeny slovesa jako 加重 (jiāzhòng – přidat na vážnosti), 加强 (jiāqiáng – zpevnit), 加快 (jiākuài – urychlit).

- 相互理解与沟通不断加深。 相互理解与沟通不断加深。 Vzájemné pochopení a komunikace se neustále prohlubuje. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Dalšími slovesy, se kterými se můžeme v této konstrukci setkat, jsou tzv. „dvojnásobná slovesa“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističského textu, str. 33), která mají jeden význam slovesa procesu a druhý význam tranzitivního slovesa. Tato slovesa v této konstrukci mohou vyjadřovat jak ukončený proces, tak i proces stále trvající. Ve druhém případě se můžeme setkat s kvalitativními charakteristikami procesu. Mezi dvojnásobná slovesa patří například slovesa 改善 (gǎishàn – zlepšit / zlepšit se), 增强 (zēngqiáng – posílit / posílit se), 改革 (gǎigé – reformovat / reformovat se).

- 我国改善居民消费环境。 我国改善居民消费环境。 Čína vylepšuje spotřebitelské prostředí obyvatelstva. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)
- 居民消费环境改善了。 居民消费环境改善了。 Spotřebitelské prostředí obyvatelstva se zlepšuje.

Ukončený proces se v této konstrukci dá také vyjádřit pomocí výrazu 到... 极根 (dào... jíxiàn), který se dá přeložit jako „dosáhnout meze“, kde se jmenná forma slovesa procesu stává přívlaskem ke slovu 极限 (jíxiàn) – mez, hranice.

- ... 已经到了发展的极限... již dosáhla meze rozvoje
(<http://xjw.zd.gov.cn/Article/ShowArticle.asp?ArticleID=418>)

Význam trvání procesu se také vyjadřuje pomocí konstrukce 保持... 速度 (bǎochí... sùdù) – „zachovat tempo“.

Průběh děje mohou vyjadřovat i slovesa jiných sémantických podskupin, hlavně to jsou slovesa pohybu.

- 中国银行股票上不去。 Akcie čínských bank nejsou s to stoupnout.
(<http://hkba.eastmoney.com/03988,46661,hk.html>)

Změnu v čase a ve stupni intenzity mohou také vyjadřovat adjektiva, která v tomto případě mají stejné definice jako sloveso procesu. Takovými adjektivy jsou například 衰弱 (shuāiruò – slabý), které se může používat ve významu slábnout, nebo 衰老 (shuāilǎo – starý) ve významu zestárnout.

- 中国在国际贸易和国际投资领域占的地位越来越重要。 Místo Číny v doméně mezinárodního obchodu a investic je čím dál tím důležitější. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国几世对世界经济很重要“, str. 4)

Mezi speciální skupinu sloves stavu patří slovesa, která ukazují na stav subjektu, který je výsledkem nějakého děje. Nikitina tato slovesa stavu rozděluje na dvě skupiny (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 40). Do první skupiny patří slovesa, ve kterých první morfém ukazuje na děj a druhý morfém na jeho objekt. Například sloveso stavu 失业 (shī yè – být nezaměstnaný) se skládá ze slovesa 失 (shī – ztratit) a plnovýznamového morfému 业 (yè – práce / zaměstnání). Do další skupiny patří slovesa utvořená spojením synonymických elementů jako 分裂 (fēnliè – rozbít se), 衰弱 (shuāiruò – oslabit se, degradovat) apod. Tato slovesa mají často synonymické čtyřslabičné konstrukce, například sloveso 失效 (shīxiào) odpovídá spojení 失去 (...) 效力 (shīqù (...))

xiàolì – ztratit efektivitu). Prvním morfémem v takových slovesech může být sloveso 受 (shòu) ve významu „podrobit se“, např. 受伤 (shòushāng – utrpět újmu). Tato slovesa také mají synonymické konstrukce s polopomocným³ slovesem 受到 (shòudào – obdržet) nebo 遭受 (zāoshòu – utrpět, přijmout).

- 农村邮政物流发展受到严重制约。 Rozvoj poštovní distribuce ve venkovských oblastech byl silně omezen. (http://www1.www.gov.cn/zwgg/2009-05/27/content_1325618.htm)

1.3.1. Transformace konstrukce se slovesy procesu a stavu

Konstrukce se slovesem průběhu děje má jednu možnou transformaci. Do základní konstrukce se přidává polopomocné sloveso s významem „dostat / obdržet“ (有 yǒu, 得到 dédào, 获得 huòdé), který řídí jmenný předmět, utvořený od slovesa procesu. Tato konstrukce také dovoluje mít na místě přísudku sloveso s významem objevit se, stát se / vzniknout (有了 yǒule, 发生 fāshēng). Uvedená transformace je jedním ze specifik publicistického stylu.

- 生活水平不断得到提高。 Životní úroveň se neustále zvyšuje (neustále dosahuje zvýšení). (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)
- 双方经贸合作的程度有了进一步提高。 Nastalo další zvýšení rozsahu spolupráce mezi oběma stranami. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

³ Polopomocným slovesem je tady míněno sloveso, „které při spojení se substantivem, utvořeným od základního slovesa, má význam děje tohoto slovesa.“ (definice polopomocného slovesa je citována ze statě „Někotoryje problemy modelirovanija sootvetstvija měždu textom i smyslom v jazyke“ E.V. Padučeva, Izvestija Akademii nauk SSSR, 1975)

1.4. Konstrukce s adjektivem v roli přísudku

Adjektivum vystupující v roli přísudku nejčastěji ukazuje na stálý příznak subjektu. Takové adjektivum může stát ve větě samostatně nebo může být spojeno s vyjádřením míry příznaku (např. 十分重要 shífēn zhòngyào – velice důležitý, 很严重 hěn yánzhòng – velmi vážný).

- 我国人民的生活水平还比较低。 Životní úroveň obyvatel Číny je zatím poměrně nízká. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Dalšími adjektivy ve funkci přísudku mohou být adjektiva kvantitativní, která ukazují na množství (多 duō – hodně, 少 shǎo – málo).

- 这两国合作的方面多。 Je hodně oblastí, ve kterých tyto dva státy spolupracují. (http://news.xinhuanet.com/world/2009-04/23/content_11238417.htm)

Adjektivum na pozici přísudku má často hodnotící význam. Objektem hodnocení může být jak přesně stanovený předmět, tak i nějaká událost. Spojení obsahující přísudek s hodnotícím významem je často odděleno do samostatné věty, kde téma je vyjádřeno zájmenem „toto“ (这 zhè).

- 中国应该提高人民生活水平, 这是必要的。 Čína by měla zvýšit životní úroveň obyvatelstva; toto je nutné. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Hodnocení vyjádřené přísudkem se může vztahovat k jedné nebo více větným částem.

Hodnotící funkci někdy vyjadřují i slovesa formou možnosti / nemožnosti něco provést a také emoční slovesa.

Vlastnosti adjektiv v roli přísudku také mají spojení odvozená od jiných slovních druhů. Často se setkáváme s adjektivy utvořenými připojením prefixů 可 (kě – lze) / 不可 (bùkě – nelze) a slovesa 有 (yǒu – mít) nebo v záporu 没有 (méiyǒu – nemít) / 无 (wú – bez,

nemít)⁴. Příklady adjektiv vytvořených připojením slovesa 可 (kě) jsou adjektiva jako 可笑 (kěxiào – humorný), 可怕 (kěpà – strašný), 可靠 (kěkào – spolehlivý) a 可见 (kějiàn – viditelný). Adjektiva vytvořená pomocí slovesa 有 (yǒu) a jeho záporů jsou například 有益 (yǒuyì – výhodný), 有用 (yǒuyòng – použitelný), 无情 (wúqíng – bezcitný) a 没有成效 (méiyǒu chéngxiào – neefektivní).

❖ 我国人民的生活水平是不可能提高的。 Zvýšení životní úrovně obyvatelstva Číny je nemožné.

• 这是不可避免的。 To je neodvratné / nevyhnutelné.

(http://www.chinatibetnews.com/qiche/2009-05/06/content_239068.htm)

Ve funkci přísudku se také setkáváme s přídavnými jmény utvořenými připojením prefixů 好 (hǎo – dobrý) nebo 好 (hào – mít rád, mít zálibu v...)⁵, například 好听 (hǎotīng – příjemný na poslech), 好玩 (hǎowán – zábavný), 好用 (hǎoyòng – pohodlný), 好斗 (hàodòu – agresivní). Některá spojení mohou být homografická, což znamená, že se zapisují stejně, avšak jejich význam se mění v závislosti na výslovnosti, v našem případě na výslovnosti morfému 好. Příkladem homografického spojení může být spojení 好学, které v jednom případě může znamenat vědyčtivý a v druhém „snadné k naučení se“.

Dále se setkáváme se spojeními, ve kterých vystupuje adjektivum 充满⁶ (chōngmǎn – překypovat, být naplněný). Příkladem takového spojení je 充满悲观主义 (chōngmǎn bēiguānzhūyì – plný pesimismu).

⁴ Přestože T. N. Nikitina ve své práci označuje 可 / 不可 za modální slovesa a 有 / 没有 / 无 za slovesa, v uváděných příkladech by se měla označovat jako prefixy

⁵ T. N. Nikitina v tomto případě rozlišuje adjektivum 好 (hǎo) a sloveso 好 (hào), ale v příkladech vystupují jako prefixy

⁶ T. N. Nikitina ve své práci považuje 充满 (chōngmǎn) za adjektivum, avšak v současné čínštině je slovesem. Jedním z důkazů, že se jedná o sloveso je fakt, že se nespojuje s adverbem 很 (hěn)

1.4.1. Transformace konstrukce s adjektivem v roli přísudku

Možná transformace této konstrukce se týká adjektiv s významem hodnocení. Přísudek, vyjádřený tímto typem adjektiv, může být přesunut na začátek věty a tím vytváří téma souvětí:

- 重要的是加强劳动保护。 Důležité je posílit ochranu práce.
(<http://www.govyi.com/wenzhang/2009/200902/296883.shtml>)

1.5. Konstrukce se slovesy s významem existence nebo vzniku

Tato skupina sloves je významově blízká slovesům stavovým, avšak hlavním rozdílem je postpozice podmětu za přísudek. Nejčastěji se v této konstrukci setkáváme se slovesy 有 (yǒu – existovat), 兴起 (xīng qǐ – vzniknout), 有了 (yǒule) / 发生 (fāshēng – objevit se). Tato konstrukce se v publicistickém stylu velmi zřídka objevuje samostatně, avšak často ji můžeme spatřit jako součást souvětí a to v první, druhé nebo v obou částech věty.

- 政府机构改革有了新的突破。 V reformě vládních orgánů nastal nový průlom.
(Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)
- 我国发生巨变。 V Číně proběhly obrovské změny.
(<http://finance.sina.com.cn/chanjing/b/20090225/10125899019.shtml>)

1.5.1. Transformace konstrukce

Transformace základní konstrukce je spojena s konstrukcí s prepozičními elementy, jako jsou určení místa, času a další, při postpozici podmětu.

- 中欧在一些问题上存有分歧。 V některých otázkách mezi Čínou a Evropskou unií přetrvávají neshody. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Jak uvádí T. N. Nikitina: „Tato konstrukce se dá považovat za transformaci základní konstrukce, jelikož řídí změnu aktuálního členění věty a podmět se stává tématem věty.

V tomto případě se ostatní jmenné elementy přesouvají do pozice za přísudkovým slovesem“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 50).

1.5.2. Slovesa jiných podtříd ve významu sloves existence nebo vzniku

Některá slovesa jiných podtříd mohou dostávat význam sloves existence nebo vzniku a vytvářet konstrukci s postpozicí podmětu. Těmito slovesy jsou například slovesa průběhu děje nebo jiná slovesa, která mají jako jeden z možných významů proces / děj:

- 我国初步形成财政支持“三农”资金。 Čína začala formovat finanční pomoc pro fondy na vyřešení „tří zemědělských otázek“.
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

Dále to jsou slovesa pohybu v přeneseném významu:

- 中国经济形势开始显现出积极变化。 V čínské ekonomické situaci se začaly objevovat rychlé změny. (<http://www.chinanews.com.cn/gn/news/2009/04-10/1641282.shtml>)

Slovesa s významem pohybu mohou také vystupovat v konstrukci s prepozicí podmětu před přísudek.

1.6. Konstrukce se slovesy směru pohybu

Tato konstrukce se utváří s jednoslabičnými slovesy, která mají význam směru, například 出 (chū – vycházet), 入 (rù – vcházet), 去 (qù – odejít), 上 (shàng – jít nahoru), 下 (xià – jít dolů), 到 (dào) / 往 (wǎng – směřovat k), a také s dvouslabičnými slovesy, ve kterých je druhý morfém směrovým modifikátorem.

- 中欧关系进入新的阶段。 Vztah Číny a Evropské unie vstoupil do nové etapy. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)
- 计算机, 轿车进入家庭。 Počítačová technika a motorová vozidla vstoupila do domácností (každodenního života). (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Podmět v této konstrukci může být životného rodu, pak se jedná o subjekt pohybu, který tento pohyb kontroluje, anebo se může jednat o subjekt děje, který pohyb nekontroluje, ať už je vyjádřen životným či neživotným substantivem. S druhou variantou se nejčastěji setkáváme ve složení souvětí s přeneseným významem, kde sloveso popisuje stav neživotného substantiva nebo ukazuje na některou činnost životného substantiva, která se dá ohodnotit jako kladná nebo záporná. V obou případech předmět nejčastěji vyjadřuje místo (zřídka časový úsek) a nachází se v postpozici k přísudku.

Slovesa směřovaného pohybu jsou často součástmi tzv. „šablon“, které jsou charakteristické pro publicistický styl. Těmito šablonami jsou například:

- 走出... 道路 (zǒuchū... dàolù – vykročit cestou ...),
- 回到... 老路上 (huídào... lǎolùshang – vrátit se do starých kolejí).

1.6.1. Slovesa směru pohybu, utvořená ze sloves jiných tříd nebo z adjektiv

Slovesa směru pohybu mohou být vytvořena ze sloves jiných tříd nebo adjektiv přidáním jednoslabičných sloves směru pohybu. Příkladem tohoto způsobu utváření jsou slovesa směru pohybu jako 输入 (shūrù – importovat), 转向 (zhuǎnxiàng – změnit směr / obrátit se k) atd.

- 中国加入了世界贸组织。 China vstoupila do Světové obchodní organizace.
(Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国几世对世界经济很重要“, str. 4)

1.6.2. Jiná použití sloves směru pohybu

Tato slovesa je možné použít jako slovesa s významem vzniku (viz kapitola 1.5.). Dále mohou tato slovesa v rámci „šablon“ nést význam činnosti nebo ukazovat na ukončení procesu. Příkladem takových šablon jsou:

- 投入... 斗争 (tóurù... dòuzhēng – vrhnout se do boje za ...),
- 进入... 会谈 (jìnrù... huìtán – začít jednání o ...),
- 到... 极限 (dào... jíxiàn – dosáhnout krajní meze v...).

1.7. Konstrukce se slovesy nacházení se někde

Slovesa výskytu ukazují na existenci subjektu v přesně stanoveném místě a vždy se pojí s lokativním předmětem, což je odlišuje od sloves existence. Lokativní předmět je v konstrukci uveden předložkami 在 (zài) nebo 于 (yú)⁷. Takovými slovesy jsou například 放在 (fàng zài – vyskytovat se někde / ležet), 居于 (jū yú – pobývat někde) a další. Musíme podotknout, že v publicistickém stylu tato slovesa málokdy doslovně znamenají nacházení se na určitém místě. Mnohem častěji nacházejí využití v přeneseném významu anebo v šablonách typu 居于后列 (jūyú hòuliè – být mezi posledními) nebo 放在初级阶段 (fàng zài chūjí jiēduàn – nacházet se na základním stupni).

- 支持解决“三农”问题放在财政工作的首要位置。 Podpora vyřešení „tří otázek zemědělství“ se nachází na nejdůležitějším místě finanční politiky. (<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

1.7.1. Slovesa jiných skupin vystupující jako slovesa výskytu

Coby slovesa výskytu mohou vystupovat slovesa stavu, pokud řídí předmět s významem místa, uvedený předložkou 在 (zài): 睡在 (shuì zài – spát někde), 住在 (zhù zài – bydlet někde) nebo slovesa s významem „umístit něco někam“ v pasivu (写在... 上 (xiě zài... shàng – být napsán na...)/ 掌握在... 手中 (zhǎngwò zài... shǒuzhōng – být v rukou..., pevně držet v rukou ...).

- ...写在自己的旗帜上。 ...mít napsáno na svém praporu. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

⁷ Někteří autoři morfémy 在 (zài) a 于 (yú) nazývají nikoli předložkami, ale postpozičními slovesy (O. Švarný)

1.8. Konstrukce s kauzativním slovesem

Kauzativní slovesa svým významem ukazují na vyvolávání děje třetí osobou⁸. Subjekt kauzativního slovesa je nejčastěji substantivem životného rodu, které radí, nutí nebo překáží objektu tohoto slovesa. Přitom objekt je zároveň subjektem druhého slovesa, které je řízeno kauzativním slovesem. Ke kauzativním slovesům patří například slovesa 帮助 (bāngzhù – pomáhat), 要求 (yāoqiú – vyžadovat), 让 (ràng) / 准 (zhǔn) / 容许 (róngxǔ – dovolit něco udělat) a další. V publicistickém stylu v roli subjektu kauzativního slovesa často vystupuje abstraktní substantivum.

- 交通发展让内地居民更方便来港. Rozvoj dopravy umožní obyvatelům vnitrozemí cestovat do Hong Kongu ještě pohodlněji.

(<http://www.chinanews.com.cn/ga/cjxw/news/2009/05-05/1675990.shtml>)

V publicistickém stylu existují i zvláštní kauzativní slovesa. Tato slovesa mohou řídit jeden předmět a nemít význam kauzace, ale ve většině případů mají kauzativní funkci. Mezi zvláštní kauzativní slovesa patří slovesa s významem „vybuzení k pohybu“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 62). Tato kauzativní slovesa řídí slovesa pohybu. Nejčastěji v této funkci vystupují slovesa 引导 (yǐndǎo – vést), 推动 (tuīdòng – tlačit) apod.

- 巨大的潜力吸引更多内地客户来港. Obrovský potenciál přivede do Hong Kongu ještě více čínských zákazníků. (<http://www.chinanews.com.cn/ga/cjxw/news/2009/05-05/1675990.shtml>)

V případě, že objekt kauzace není životné substantivum, nemusí řízené sloveso vyjadřovat pohyb.

Dále se ke kauzativním slovesům řadí slovesa, která řídí slovesa procesu. Nejčastěji v této řídicí funkci vystupují slovesa jako 领导 (lǐngdǎo – vést), 保证 (bǎozhèng – garantovat) apod.

⁸ Konstrukce s kauzativním slovesem je tzv. „teleskopickou konstrukcí“, kde předmět kauzativního slovesa je zároveň podmětem druhého slovesa. Tato konstrukce se považuje za celek, jelikož při pokusu o rozpojení ztrácí buď první nebo druhá část význam.

- 财政部保证资金投入及时足额到位。 Ministerstvo financí garantuje, že finance budou dodány na potřebná místa včas a v dostatečném množství. (<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

V publicistickém stylu se velice často setkáváme s kauzativním pomocným slovesem 使 (shǐ). V konstrukci s tímto slovesem je typické, že subjekt a objekt jsou vyjádřeny neživotným substantivem.

- 使欧中关系赶上中美，中俄和中日关系 způsobit, že vztahy mezi Čínou a Evropskou unií doženu čínsko–americké, čínsko–ruské a čínsko–japonské vztahy. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Docela často se můžeme setkat i s kauzativní konstrukcí, ve které může být vynechán subjekt nebo objekt kauzace. Tato kauzativní konstrukce se nazývá „neúplnou kauzativní konstrukcí“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 66).

- 不容许暴力事件再度发生。 Je nepřípustné, aby se znovu objevily případy násilí. (http://www.chinareviewnews.com/doc/7_0_100777909_1.html)

1.8.1. Transformace kauzativní konstrukce

První transformace je v publicistickém stylu velice rozšířena. V průběhu této transformace se druhé sloveso, řízené kauzativním slovesem, staví do jmenné pozice a jeho subjekt, vyjadřující objekt kauzace, se stává jeho přívlastkem.

- 保证资金的投入 garantovat investování financí
(<http://www.cnqsq.com/html/news/20090427/122467.html>)

Pokud je druhé sloveso tranzitivní, jeho předmět uvedený předložkou 对 (duì) se stává přívlastkem k substantivu utvořenému od tohoto tranzitivního slovesa.

- ... 不会妨碍对亲信的调查。 ... nemůže překážet ve vyšetřování důvěrných pomocníků (prezidenta).
(<http://www.southcn.com/news/international/specialreports/korea/party/200311260353.htm>)

Další možnou transformací je přesunutí substantiva vytvořeného od druhého slovesa a jeho přívlastku do tématu věty, tedy do pozice před kauzativní sloveso.

- 对两国关系的发展需要继续鼓励。 Je potřeba pokračovat ve stimulaci rozvoje vztahů mezi oběma zeměmi. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “ 捷中好友合作关系发展潜力巨大“, str. 12)

Některá kauzativní slovesa mohou vytvářet pasivní transformace, kde se objekt kauzace přesouvá na začátek věty před kauzativní sloveso. Pasivní konstrukci nejčastěji vytváří slovesa 保证 (bǎozhèng – garantovat) nebo 容许 (róng xǔ – připouštět).

- 国内银行投资境外股， 是被中国所容许。 Investování čínských bank do zahraničních akcií bylo Čínou povoleno. (<http://www.bbtnews.com.cn/invest/channel/political27153.shtml>)

1.8.2. Slovesa jiných skupin v kauzativním významu

Ve významu kauzativních sloves mohou vystupovat slovesa jiných slovesných skupin. Nejčastěji to jsou slovesa mající význam řečových pochodů jako například 强调 (qiángdiào – zdůrazňovat), 提醒 (tíxǐng – připomínat) apod.

- 澳大利亚政府警告年轻人不要发“性短信”。 Australská vláda upozornila mladé lidi, aby neposílali erotické SMS. (<http://news.sanxia.net.cn/html/20090508/210565.html>)

Také některá tranzitivní slovesa mohou vystupovat jako kauzativní slovesa. T. N. Nikitina ve své práci uvádí jako příklady slovesa 拥护 (yōnghù – podporovat), 提出 (tíchū – navrhnout), 组织 (zǔzhī – organizovat) (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 68).

- ... 组织伙伴发动全民穿黑衣运动。 ...organizovat účastníky, aby zahájili hnutí za všeobecné nošení černého oděvu. (<http://www.malaysiakini.com/news/103725>)

1.8.3. Kauzativní slovesa v roli sloves jiných skupin

Také kauzativní slovesa mohou měnit svůj význam a vystupovat v konstrukcích charakteristických pro slovesa jiných skupin. Například sloveso 要求 (yāoqiú – vyžadovat) řídící jeden předmět může vystupovat jako sloveso srovnání či vztahové sloveso a sloveso 保证 (bǎozhèng – garantovat) řídící dva předměty může fungovat ve významu „dávat / poskytovat“.

- 保证居民温暖过春节。Garantovat občanům, že stráví Svátky jara v teple.⁹
(<http://news.sina.com.cn/c/2009-01-23/103217103409.shtml>)

1.9. Konstrukce se slovesy „dávat / brát“

Slovesa s významem „dávat“ a „brát“ mají tzv. tři valence: váží se k přemětu, který někdo vlastní, k majiteli tohoto předmětu a k příjemci, který předmět obdrží. V podstatě popisují stejnou situaci, jediné co se mění je majitel a příjemce. Pro publicistický styl platí, že jakýkoli element konstrukce může být vyjádřen abstraktním substantivem.

Slovesa dávání utváří několik konstrukcí, odlišujících se pořadím předmětů a předložkami, které předměty uvádí. Tyto konstrukce jsou různými transformacemi, avšak není možné určit základní tvar z kterého vychází, proto bude o každé zmíněno zvlášť.

Nejčastěji se v publicistických textech setkáváme s konstrukcí, ve které předmět ukazuje na příjemce. Tento předmět je zpravidla uváděn předložkami 向 (xiàng), 给 (gěi), 为 (wèi) nebo 对 (duì).

- 中捷关系发展给两国人民带来实际利益。 Rozvoj čínsko–českých vztahů přinesl lidem obou zemí reálné výhody. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 3)

V publicistickém stylu utváří sloveso s významem „dávat“ také konstrukci, ve které oba předměty stojí za přísudkem, přitom první ukazuje na příjemce a druhý na předmět, který je dáván. Oba předměty se pojí bez využití předložek.

⁹ Význam této věty není jednoznačný. Může být chápána jak je uvedeno v příkladu anebo může mít význam „Garantovat, že občané stráví Svátky jara v teple.“

- 领导者应是给人希望。 Vůdce by měl dávat lidem naději.

(<http://www.pbnews.com.cn/system/2009/05/18/001238090.shtml>)

Další konstrukcí, které utváří sloveso s významem „dávat“, je konstrukce, kde oba předměty stojí v postpozici k slovesu a předmět s významem příjemce je uveden předložkou 给 (gěi). Předmět s významem objektu dávání je pak uveden předložkou 以 (yǐ)¹⁰.

- ❖ 给农民以希望。 Dát rolníkům naději.

Předmět s významem objektu dávání může být uveden předložkami 把 (bǎ) nebo 将 (jiāng) a přesunut do pozice před sloveso. V této konstrukci druhý předmět s významem příjemce stojí za slovesem buď samostatně nebo je uveden předložkou 给 (gěi)¹¹.

- ... 把财力的大部分给新的农村 ... většinu finančních zdrojů dát novým vesnicím.

(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

- ... 将北京奥运会第一棒火炬捐赠给北京奥运博物馆。 ... darovat první pochodeň pekingské olympiády Pekingskému olympijskému muzeu.

(http://news.youth.cn/wzpd/zxtj/200905/t20090520_912580.htm)

V publicistickém stylu se také často setkáváme s konstrukcí, která vychází z gramatiky wenyanu a ve které je předmět s významem dárce uveden předložkou 于 (yú).

- 求助于警察 hledat pomoc u policie

(http://www.wccdaily.com.cn/epaper/hxdsb/html/2009-06/02/content_62816.htm)

Slovesa s významem „brát“ utváří v podstatě tři hlavní konstrukce a stejně jako u konstrukcí se slovesy „dávání“ není jasné, která z konstrukcí je základní.

Častou konstrukcí se slovesy „brání“ je konstrukce, ve které majitel objektu, kterému je objekt odcizen, vystupuje jako přívlastek se sufixem 的 k objektu braní.

¹⁰ Jedná se o konstrukci analogickou s wenyanovou konstrukcí 与... 以...

¹¹ Někteří autoři považují morfém 给 (gěi) za postpozici sloveso (O. Švarný)

- 白血病夺去了丈夫的生命。 Leukemie vzala život (jejímu) manželovi.
(http://www.yangtse.com/jspd/suqian/200811/t20081116_532429.htm)

Ve druhé konstrukci stojí objekt slovesa na pozici za slovesem a subjekt, kterému je objekt odebrán, stojí v pozici před slovesem a je uveden předložkami 从 (cóng) nebo 向 (xiàng).

- 农民从政府获得了供求信息。 Rolníci obdrželi od vlády zprávu o nabídce a poptávce. (<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

Třetí konstrukce je opět určena gramatikou wenyanu, kde oba předměty stojí za slovesem, přičemž první ukazuje na předmět braní a druhý na subjekt, kterému je tento objekt odcizen. Druhý předmět v této konstrukci je uveden předložkou 于 (yú). Některé tyto konstrukce jsou již v publicistickém textu lexikalizovány a používají se jako ustálená spojení.

- 取法于人 brát si ostatní za příklad (převzít metodu od ostatních, řídit se způsoby ostatních)

Slovesa s významem „dávat“ a „brát“ mohou také utvářet neúplné konstrukce, kde se zpravidla vypouští podmět nebo předmět s významem příjemce.

- 乡亲们给予了感谢。 Vesničané projevili vděčnost.
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

1.9.1. Pasivní transformace konstrukce se slovesy „dávat / brát“

V pasivní transformaci této konstrukce se podmětem může stát jak substantivum s významem objektu děje:

- ❖ 丈夫的生命被白血病夺去了。 Manželův život byl vzat leukemií,

tak i substantivum s významem příjemce nebo majitele:

- 他被剥夺奥运金牌。 On byl připraven o zlatou olympijskou medaili.
(http://news.dayoo.com/sports/200904/30/53870_5828507.htm)

1.9.2. Slovesa jiných sémantických skupin ve významu sloves „dávat / brát“

Ve významu sloves „dávat / brát“ mohou vystupovat slovesa jiných sémantických skupin. Mohou to být slovesa pohybu, transitivní slovesa nebo slovesa kauzativní.

- 温总理给欧洲注入信心。Premiér Wen vlévá do Evropy důvěru.
(http://news.xinhuanet.com/world/2009-02/02/content_10750162.htm)
- ... 给印孟两国造成惨重损失。... způsobilo katastrofální ztráty v Indii a Bangladéši. (<http://world.people.com.cn/GB/9371291.html>)
- 要确保失地农民的生活保障。Musíme poskytnout životní záruky rolníkům, kteří přišli o půdu. (<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

1.10. Konstrukce se slovesy s významem „nazývat něco něčím“, „proměňovat něco v něco“

Slovesy tohoto typu se pojí se třemi povinnými elementy: jedním z nich je podmět–subjekt děje, další dva elementy jsou předměty, řízené přísudkem, přitom jeden je objektem děje a druhý je elementem, který vyjadřuje, čím se objekt nazývá nebo v co se proměňuje.

Základními konstrukcemi tohoto typu jsou konstrukce se slovesy 叫做 (jiàozuò – nazývat se), 变成 (biànchéng) / 变为 (biànwéi – proměnit se). V této konstrukci se objekt slovesa nejčastěji staví před sloveso s předložkami 把 (bǎ) nebo 将 (jiāng).

- 把上海成为国际金融中心。 Proměnit Shanghai v mezinárodní finanční centrum.
(<http://www.chinanews.com.cn/ga/cjxw/news/2009/05-05/1675990.shtml>)
- 将猎杀中国潜艇作为重点。 Udělat hon na čínskou ponorku (svým) hlavním úkolem.
(<http://news.cctv.com/military/20090526/105334.shtml>)

Další konstrukce těchto sloves má původ ve wenyanu. V této konstrukci se mezi objektem a elementem, který vyjadřuje čím se objekt nazývá, umísťuje spona 为 (wéi), která nese význam „být něčím“, „považovat za něco“.

- 中欧现在为第三和第四大贸易伙伴。Čína i EU se v dnešní době považují za třetího a čtvrtého největšího obchodního partnera. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Některá slovesa utvářejí speciální konstrukci, ve které se oba předměty staví před sloveso, předmět s významem objektu je uvozen předložkou 把 (bǎ) nebo 将 (jiāng) a druhý předmět je uvozen sponami 作为 (zuòwéi – být něčím, udělat něco něčím) nebo 当作 (dàngzuò – považovat za...).

- 把提高人民生活水平作为根本出发点 učinit zvýšení životní úrovně obyvatelstva hlavním cílem. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

1.10.1. Transformace konstrukce se slovesy s významem „nazývat“ něco něčím, „proměnit“ něco v něco

Nejčastější povolenou transformací této konstrukce je přesunutí objektu slovesa na začátek věty, čímž se stává tématem věty.

- 这才叫做辛苦. Tomuhle se teprve říká „náročný“.

Další transformací je pasivní konstrukce, která se vytváří jak ze základní konstrukce tak i z konstrukce vycházející z wenyanu. Podmětem pasivní konstrukce se stává původní předmět s významem objektu děje.

1.10.2. Slovesa jiných tříd ve významu sloves „nazývat“ a „proměňovat“

V této konstrukci se často setkáváme se slovesy jiných slovesných tříd, která mají význam „nazývat“. Nejčastěji to jsou slovesa myšlenkových pochodů, jako například 认为 (rènwéi – myslet si), 算作 (suànzuo – pokládat za) apod.

- 王军对我国自 1998 年以来实现的积极的财政政策给予很高评价, 认为取得了极大成功。Wang Jun velice ocenil aktivní finanční politiku, která byla prováděna v Číně od roku 1998 a pokládá ji za velice úspěšnou. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “明年将继续实现积极的财政政策“, str. 1)

Dále tuto konstrukci utváří také vztahová slovesa utvořená spojením slovesa procesu se spojku nebo tranzitivního slovesa se spojku. V případech, kdy řídí dva předměty, dostávají taková slovesa význam „nazývat / proměňovat“. Typické konstrukce pro tyto případy jsou:

- A 转化为 B – A se proměnilo v B
- 把(将)A 转化为 B – proměnit A v B

1.11. Konstrukce se slovesy s významem „umístit / přemístit“

Nejčastěji tuto konstrukci utváří slovesa „výskytu na určitém místě“ nebo slovesa „směřovaného pohybu“, která mění svůj původní význam na význam „umístit / přemístit“. Nejčastějšími příklady sloves výskytu jsou 放在 (fàng zài) / 摆在 (bǎi zài) / 置于 (zhì yú – nacházet se někde), která v této konstrukci získávají význam umístit někam. Příklady sloves pohybu jsou 进入 (jìn rù – vstupovat) a 列入 (liè rù – zahrnovat), která mohou v této konstrukci být překládána jako „vpravit“ či „zavést“.

V této konstrukci se se slovesy výskytu na určitém místě zpravidla pojí předložka 在 (zài – existovat na nějakém místě) nebo 于 (yú – předložka určení místa) a se slovesy směru pohybu se pojí sloveso 入 (rù – vstoupit). Sloveso v této konstrukci řídí dva předměty: předmět s významem objektu slovesa a předmět lokativní, který ukazuje na místo, kam se objekt přesouvá. Předmět s významem objektu děje se nachází v pozici před slovesem, je uveden předložkami 把 (bǎ) nebo 将 (jiāng) a může být vyjádřen konstrukcí.

- 把为人民谋利益写在自己的旗帜上。Napsat si (heslo) „plánování výhod pro lid“ na svůj prapor. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Musíme podotknout, že popisovaná konstrukce ve většině případů nenesé význam fyzického přemísťování, ale vyjadřuje přenesený význam a velmi často se stává součástí publicistických klišé.

1.11.1. Transformace konstrukce

Transformace základní konstrukce je spojena s vyjádřením aktuálního větného členění a dovoluje přesunutí lokativního předmětu na pozici před přísudek. Při tomto přesunutí je lokativní předmět uváděn předložkami 向 (xiàng) nebo 到 (dào).

- ... 到新农村建设中投入 。 ...vrhnout se do nové vesnické výstavby.
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

Konstrukce se slovesy s významem „umístit / přemístit“ má také pasivní transformaci, při které se předmět s významem objektu přemísťování přesouvá na pozici podmětu. V pasivní transformaci může vystupovat ukazatel pasiva 被 (bèi) nebo tato transformace může být vyjádřena konstrukcí 是... 的 (shì... de).

- 他的名字被民警列入了黑名单. Jeho jméno bylo policií zapsáno na černou listinu. (<http://www.southcn.com/news/gdnews/nanyuetuijian/200610090405.htm>)
- 财力的大部分是投入到新农村建设中的。 Velká část finančních prostředků je investována do nové vesnické výstavby.
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

1.11.2. Tranzitivní slovesa ve významu „umístit / přemístit“

Popisovanou konstrukci mohou také utvářet tranzitivní slovesa, přitom nabývají významu „umístit / přemístit“. V tomto významu většinou vystupuje tranzitivní sloveso spojené se slovesem 入 (rù – vstoupit) anebo tranzitivní sloveso, které řídí předmět uvedený předložkami 向 (xiàng) nebo 到 (dào).

- 一定要把高速公路引到津市来的建议。 Návrh o tom, že je nutno přivést dálnici (k nám) do Jinshi.
(<http://www.jinshishi.gov.cn/czyz/ShowArticle.asp?ArticleID=21>)

1.12. Konstrukce se slovesy „spojit / rozpojit“

Nejčastěji se v této konstrukci setkáme se slovesy jako 结合 (jiéhé – spojit), 联结 (liánjié – svázat), 比较 (bǐjiào – porovnávat) a dalšími. V této konstrukci řídí přísudkové sloveso

jako v některých již uvedených konstrukcích dva předměty, z nichž jeden i druhý vyjadřují objekty, které jsou spojovány nebo rozpojovány, přitom první je uváděn předložkami 把 nebo 将 a druhý předložkami 同, 和 nebo 与. Oba předměty se nachází v pozici před slovesem a mohou být vyjádřeny predikativní konstrukcí.

- 把发展生产力的阶段性目标和改善人民生活的阶段性目标紧密结合在一。 Těsně propojit v jeden celek postupný cíl rozvoje produktivity s postupným cílem zlepšení života lidí. (<http://www.cctv.com/news/special/zt1/five/1318.html>)
- 把国家改革和建设同人民群众的根本利益结合起来。 Propojit reformu a budování země se základními výhodami pro lidové masy. (http://news.xinhuanet.com/theory/2009-05/14/content_11370626_1.htm)

Konstrukce připouští existenci ještě jednoho elementu, řízeného přísudkem, v případě, že význam konstrukce je spojit A a B v C.

- 把科学精神与人文精神统一于和谐社会。 Spojit vědecké a humanitní vědomí v harmonické společnosti. (<http://politics.people.com.cn/GB/8198/70195/70201/4763090.html>)

V publicistickém stylu může v roli přísudku této konstrukce vystupovat i lexikální spojení. Jako příklad takových spojení T. N. Nikitina uvádí 混为一谈 (hùn wéi yī tán), což by se dalo přeložit jako „splést si něco s něčím / hodit do stejného pytle dvě různé věci“, nebo výraz 一律看待 (yī lǜ kàn dài), což znamená „nahlížet na něco stejným způsobem“.

1.12.1. Transformace základní konstrukce

V této kapitole půjde spíše o alternativní konstrukci, na kterou by se dalo nahlížet jako na transformaci základní konstrukce. Vznik této alternativní konstrukce vyplývá z jednoho ze specifik publicistického stylu. V publicistickém stylu je velice rozšířené použití polopomocných sloves, řídicích jmenný element utvořený od hlavního slovesa, a proto se i v této konstrukci můžeme často setkat s alternativou, která využívá polopomocná slovesa s významem „realizovat“ (实行 shí xíng, 实现 shí xiàn).

- ❖ 实现国家改革和建设同人民群众的根本利益的结合。 Realizovat propojení mezi reformou a budováním země se základními výhodami pro lidové masy.

1.12.2. Adjektiva ve slovesném významu

Některá adjektiva mohou tvořit tuto konstrukci, přičemž získávají slovesný význam. Příkladem takového případu může být konstrukce s adjektivem 协调 (xié tiáo – sladěný, zkoordinovaný), kdy má tvar 把 A 同 B 协调. Získává pak význam sladit, zkoordinovat A s B .

1.13. Konstrukce se slovesy činnosti

Slovesa této skupiny vyjadřují činnost, kterou provádí subjekt. Základním typem jsou slovesa mající význam činnosti, která není směřována na proměnu objektu. Řadí se mezi ně slovesa 跑 (pǎo – běhat), 跳 (tiào – skákat), 唱 (chàng – zpívat), 飞 (fēi – létat), 学习 (xuéxí – studovat), 工作 (gōngzuò – pracovat) apod. Narozdíl od mluveného jazyka se v publicistickém textu s tímto typem sloves setkáváme jen zřídka.

- 朱镕基总理 7 月 1 日首次访问了设在比利时首都布鲁塞尔的欧盟总部。
1. července premiér Zhu Rongji poprvé navštívil hlavní sídlo EU zřízené v belgickém Bruselu. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Další skupinou jsou slovesa mající význam činnosti, která je prováděna pro něco či ve prospěch něčeho. Tato slovesa nejčastěji vytvářejí další typ konstrukce:

为 (wèi) předložka s významem pro + předmět s významem objektu činnosti, v jehož prospěch se děj uskutečňuje + sloveso s významem činnosti + předmět s významem objektu.

- 为人民谋利益。 Hledat výhodu pro lid. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Třetí skupina sloves vyjadřuje děj, který je prováděn více než jedním subjektem, přitom první subjekt je podmětem a další subjekty se stávají předměty v pozici před slovesem a jsou uvedené předložkami 同 (tóng) nebo 和 (hé). K těmto slovesům patří například

slovesa 比赛 (bǐsài – soupeřit), 合作 (hézuò – spolupracovat), 竞争 (jìngzhēng – konkurovat) a 会见 (huìjiàn – setkat se).

- 欧盟同中国合作。EU spolupracuje s Čínou. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

1.13.1. Transformace konstrukce

Stejně jako předchozí konstrukce má i tato synonymickou konstrukci, ve které se používá poloslužební sloveso charakteristické pro publicistický styl. V této konstrukci se nejčastěji setkáváme s poloslužebními slovesy s významem „realizovat“ (实行 shíxíng) a „účastnit se“ (参与 cānyù) / 参加 (cānjiā).

- 中小企业参与国际竞争。Střední a malé společnosti se účastní mezinárodní konkurence.
(<http://city.cctv.com/html/zhongguomeilichengshi/2305057a8e3c6c69dcbfd0d809be8d92.html>)

Výraz činnosti se také vyjadřuje publicistickými klišé typu 进入...会谈 (jìnrù... huìtán – zahájit jednání o...) nebo 投入...斗争 (tóurù... dòuzhēng – vrhnout se do boje o...).

- 日本政府进入朝鲜核问题“六方会谈”后... Poté, co se japonská vláda zúčastnila šestistranného jednání, týkající se severokorejské jaderné otázky...
(http://news.xinhuanet.com/newscenter/2008-07/10/content_8524998.htm)

1.13.2. Slovesa jiných skupin ve významu sloves činnosti

Ve významu sloves činnosti vystupují slovesa jiných sémantických skupin pokud činnost, kterou vyjadřují, není směřována na konkrétní objekt. Nejčastěji v tomto významu vystupují slovesa „dávání“ a tranzitivní slovesa.

1.14. Konstrukce se slovesy uvozujícími nebo hodnotícími

Skupina sloves uvozujících nebo hodnotících zahrnuje slovesa řeči, myslí, emoční slovesa. Podobně jako v některých předchozích konstrukcích i tato konstrukce obsahuje tři povinné

elementy: subjekt – ten kdo sděluje informaci nebo hodnotí, sloveso uvozující nebo hodnotící a objekt, který může být vyjádřen jakoukoliv konstrukcí uvedenou výše.

Nejčastěji v konstrukci s uvozujícími slovesy vystupují slovesa řeči jako 说 (shuō – říct), 声明 (shēngmíng – sdělovat), 宣布 (xuānbù – prohlašovat), 指出 (zhǐchū – vytyčit, poukázat na ...) apod.

- 胡锦涛指出，对中国而言，今年是一个具有特殊意义的年份。Hu Tintao poukazuje, že pokud se jedná o Čínu, tento rok je rokem majícím zvláštní význam. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. „中国经济完全可以持续快速健康发展“, str. 2)
- 国家经贸委主任盛华仁说，目前已确认 580 户企业实施债转股... Předseda státní komise pro ekonomiku a obchod Cheng Huaren říká, že v dnešní době již bylo potvrzeno, že 580 společností změnilo pohledávky na akcie... (Meng Guo, Čítanka novinových textů, „今年可扭亏为盈超八债转股企业“ str. 3)

V některých případech může být v konstrukci se slovesy řeči uveden i adresát, ke kterému je prohlášení směřováno:

- 老舍告诉我们小说里都有一个故事。Lao She nám říká, že v každé povídce je příběh.

1.14.1. Slovesa jiných supin ve významu sloves uvozujících nebo hodnotících

Funkci slovesa řeči přebírají také některá slovesa vztahová:

- 2000 多万华人反对日本成常任理事国。Více než 20 miliónů Číňanů je proti tomu, aby se Japonsko stalo stálým členem Rady bezpečnosti OSN. (<http://news.sina.com.cn/z/unnation/index.shtml>)

Dále ve významu sloves uvozujících / hodnotících vystupují slovesa emoční, která ukazují na vztah subjektu k informaci, která je uváděna. Takovými slovesy jsou nejčastěji: 不放心 (bùfàngxīn – dělat si starosti), 怀疑 (huáiyí – pochybovat) a 相信 (xiāngxìn – věřit / být přesvědčen).

- 中国不希望联合国出现分裂的局面。 中国 希望， 在 OSN 不 会 分裂。
(<http://news.sina.com.cn/o/2005-04-02/08325535820s.shtml>)

V této konstrukci se často setkáváme i se slovesy myšlenkových pochodů, která buď jednoduše uvádějí informaci (认为 (rènwéi – myslet si), 知道 (zhīdao – vědět)), anebo se dodatečně zmiňují o způsobu jejího obdržení (看出 (kànchū – spatřit), 听到 (tīngdào – uslyšet), 想起 (xiǎngqǐ – vzpomenout si)).

- 中国视欧盟为世界多极化进程中上升的一级。 中国 看 到 EU 在 世界 多 极 化 进 程 中 上 升 的 一 级。
 (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Pro publicistický styl platí, že v této konstrukci je možné vypustit subjekt uvozující nebo hodnotící informaci anebo může být vyjádřen neživotným substantivem či konstrukcí.

- 不能设想在短期内， 通过贸易措施就解决顺差问题。 Nelze si představit, že bude během krátké doby pomocí obchodních opatření vyřešena otázka přebytku obchodní bilance.
(<http://finance.sina.com.cn/stock/t/20070313/02051259405.shtml>)
- 有评论说， 西葡等国对于这样的前景感到担忧。 Některé komentáře říkají, že Španělsko, Portugalsko a další země pociťují neklid vůči takovým perspektivám.
(Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “圆大欧洲之梦“, str. 20)

1.14.2. Transformace konstrukce se slovesy uvozujícími nebo hodnotícími

V některých případech je možné provést transformaci konstrukce se slovesem řeči. Tato transformace je prováděna připojením slovesa 作 (zuò – udělat) nebo 发出 (fāchū – oznámit / vyjádřit) k substantivu utvořenému od slovesa řeči, například:

- 作宣布 (zuò xuānbù – udělat prohlášení),
- 发出警报 (fāchū jǐngbào – vyjádřit upozornění, varování).

Dále může být konstrukce, ve které je sloveso uvozující / hodnotící vyjádřeno slovesem emočním nebo vztahovým, transformována podobným způsobem jako konstrukce se slovesem řeči, avšak místo slovesa 作 (zuò) se v tomto případě nejčastěji používá sloveso 表示 (biǎoshì – vyjádřit). Tato transformace vyjadřuje změnu aktuálního členění věty, ve které se objekt či děj, ke kterému subjekt uvádí svůj vztah, přesouvá před sloveso a je uveden předložkou 对于 (duìyú – ohledně).

- 英国财政特别委员会对于政府经济预测表示怀疑。Zvláštní výbor pro finance Velké Británie vyjádřil pochyby ohledně ekonomické prognózy vlády. (<http://www.licai18.com/article/ArticleDetail.jsp?docId=554002>)

1.15. Konstrukce se slovesem 有

Je známo, že čínština je velice obtížná pro překlad hlavně kvůli velkému množství polysémických slov. Je tomu tak i v případě slovesa 有 (yǒu), které může v různých situacích znamenat „mít něco“, „existovat“ nebo „vyskytovat se někde“.

- 中捷两国对某些问题有不同看法。Čína a Česká republika mají v některých otázkách odlišné pohledy na věc. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 12)
- 在冲突中双方都有人员受伤。Během konfliktu byli na obou stranách zranění.¹²
- ...其中有 54 名男子和 4 名妇女。...bylo mezi nimi 54 mužů a 4 ženy.

V publicistickém stylu subjekt slovesa 有 (yǒu) ve významu „mít něco“ je jen zřídka vyjádřen životným substantivem. Nejčastěji je subjektem neživotné podstatné jméno nebo konstrukce.

- 美国反对联合国安理会新常任理事国有否决权。Spojené státy vystupují proti tomu, aby noví stálí členové Rady bezpečnosti OSN měli právo veta. (<http://news.sina.com.cn/z/unnation/index.shtml>)

¹² V tomto příkladu se jedná o teleskopickou konstrukci.

V případě významu „existovat“ se subjekt slovesa 有 (yǒu) staví do pozice za slovesem.

- 与此同时，还有其他多种方案被提出。 Současně s tím byly vytyčeny mnohé jiné projekty.

1.15.1. Transformace konstrukcí se slovesem 有

Transformace se týká konstrukce se slovesem 有 (yǒu) ve významu existovat, kdy se subjekt slovesa 有 při změně aktuálního členění věty přesouvá na pozici před sloveso:

- 别的回答没有了。 Jiná odpověď neexistuje.

1.15.2. Specifické konstrukce se slovesem 有

První konstrukcí je tzv. teleskopická konstrukce, ve které je předmět slovesa 有 (yǒu) zároveň podmětem slovesa ve větě druhé. Tato konstrukce je z hlediska sémantiky celkem, který se nedá rozpojit, jelikož při pokusu o rozpojení ztrácí buď první nebo druhá část význam.

- 中国没有中间道路可走。 Čína nemá střední cestu, kterou by mohla jít.
(<http://news.sina.com.cn/c/sd/2009-03-23/105317463323.shtml>)

Další specifickou konstrukcí, kterou tvoří sloveso 有 (yǒu), je konstrukce pocházející z wenyanu. V této konstrukci stojí na prvním místě podstatné jméno, které určuje a vymezuje skupinu věcí, mezi kterými existuje ta, na kterou se poukazuje. Za slovesem 有 pak následují buď dvě protikladná adjektiva nebo slovesa.

- 中国工人有就业和失业。 Mezi čínskými dělníky jsou zaměstnaní a nezaměstnaní.

Sloveso 有 může také vystupovat jako polopomocné sloveso ve spojení s podstatnými jmény slovesného původu (utvořených hlavně ze sloves procesu).

- 中国家具出口俄罗斯有很大上升。 Export čínského nábytku do Ruska má velký nárůst. (<http://news.jiaju.com/guojidongtai/20444.html>)

1.16. Doplnující konstrukce

Specifikem publicistického stylu je také skutečnost, že se souvětí málokdy skládají jenom ze základních gramatických konstrukcí. Velký prostor v publicistice mají doplňující konstrukce, které nejsou přísně řízené sémantikou slovesa té či oné skupiny.

1.16.1. Rámcové konstrukce

Rámcové konstrukce jsou konstrukce, které uvádí vedlejší větné členy. Tyto konstrukce jsou nejnáze identifikovatelné, jelikož mají přesně vymezené počáteční a koncové elementy. Jedny z nejčastěji používaných rámcových konstrukcí jsou konstrukce uvedené předložkou 在 (zài). Tato předložka se vyvinula ze slovesa 在(zài) s významem „nacházet se někde“. Tyto konstrukce mohou stát jak na začátku věty tak i před slovesem.

1.16.1.1. Konstrukce 在... 下

Významem konstrukce 在... 下 (zài... xià) je ukázat, že jev popsáný v základní konstrukci byl proveden pod nějakým vlivem nebo při nějakých podmínkách, které jsou popsány touto doplňující konstrukcí.

- 在自愿原则下 na základě principu dobrovolnosti
- 在这种条件下 za těchto podmínek

1.16.1.2. Konstrukce 在... 中

Tato konstrukce má několik možných použití. Nejčastěji ukazuje na období nebo proces, během kterého nastal děj vyjádřený hlavním přísudkovým slovesem.

- 在 21 世纪中 – v průběhu 21. století, 在改革开放中 – během reformy a otevírání se světu.

V jiném případě stojí v konstrukci 在... 中 (zài... zhōng – uprostřed něčeho, během něčeho) před 中 podstatné jméno s významem místa v širokém slova smyslu. Jsou to například spojení: 在艺坛中 – v uměleckých kruzích, 在结构中 – ve struktuře apod.

- 陕西省渔业公司在改革中求发展. Rybářské společnosti v provincii Shaanxi hledají v reformách možnost rozvoje.

Někdy před 中 může stát i konkrétní podstatné jméno s významem místa, avšak v publicistickém stylu je to jev spíše výjimečný.

1.16.1.3. Konstrukce 在... 上

Konstrukce 在... 上 (zài... shàng) ukazuje stejně jako předchozí konstrukce na místo v širokém slova smyslu. Přívlástek k podstatnému jménu před 上 může být vyjádřen predikativní konstrukcí.

- 中欧在一些问题上还存有分歧。V některých otázkách mezi Čínou a EU ještě existují neshody.

1.16.1.4. Konstrukce 在... 内 / 在... 里

Tyto konstrukce jsou v publicistických textech nečasté. Konstrukce 在... 内 (zài... nèi) se používá se slovy ukazujícími na místo nebo časový úsek, například 在日内 – „za den, během jednoho dne“, 在全区范围内 – „v rámci celého regionu“.

- 很少有国家在如此短的时间内取得这样大的成绩。Málokdy se stává, že během takto krátké doby země dosáhne tak obrovských výsledků.

Konstrukce 在... 里 (zài... lǐ) má stejný význam jako konstrukce 在... 内 (zài... nèi), avšak při významu časového úseku můžeme uvažovat spíše o použití konstrukce 在... 时间里 (zài... shíjiānli). Předložka 在 (zài) se může vynechávat.

- 在这断时间里 během tohoto období

Kromě rámcových konstrukcí uváděných předložkou 在 (zài) se v publicistickém stylu setkáváme i s jinými možnými rámcovými konstrukcemi.

1.16.1.5. Konstrukce souběžnosti dějů

V publicistickém stylu je velmi rozšířené použití rámcových konstrukcí pro vyjádření souběžnosti dvou a více dějů. Nejčastějšími rámcovými konstrukcemi s tímto významem jsou konstrukce:

在... 时 (zài... shí) / 在... 时候 (zài... shíhou) / 当... 时候 (dāng... shíhou – během, v průběhu),

在/ 与... 同时 (zài / yú... tóngshí – ve stejnou dobu),

在... 时刻 (zài... shíkè – v ten okamžik) apod.

- 当世界年纪还小的时候 když byl svět ještě mladý
- 与此同时 ve stejnou dobu s tímto

1.16.1.6. Konstrukce souslednosti

Souslednost dějů se v publicistickém stylu vyjadřuje pomocí konstrukcí:

在... 前 (zài... qián) / 在... 之前 (zài... zhī qián) pro události co se staly *před* jinou událostí,

在... 后 (zài... hòu) / 在... 之后 (zài... zhī hòu) pro události co se staly *po* jiné události.

- 在第二次世界大战之前 před Druhou světovou válkou

1.16.1.7. Rámcová konstrukce s předložkami 自 / 从... 以来 / 起

Tato konstrukce uvádí určení času, které vyjadřuje počáteční bod tohoto děje. Nejčastěji je druhým či závěrečným elementem této konstrukce spojení 以来(yǐ lái): 自 / 从... 以来 (zì / cóng... yǐ lái) ve významu „od té doby, co se něco stalo, až do teď“.

- 从改革开放以来 od doby reforem otevírání se světu

Nebo tato konstrukce může být také uzavřena například záložkou 起(qǐ), utvořenou ze slovesa 起 (qǐ – začínat):

自 / 从... 起 (zì / cóng... qǐ – počínaje něčím).

自明年起 počínaje příštím rokem

1.16.1.8. Srovnávací rámcové konstrukce

Pro srovnávací konstrukci je typické použití obrátů jako 像... 一样 (xiàng... yīyàng) / 如... 一样 (rú... yīyàng) / 和... 那样 (hé... nà yàng) pro vyjádření stejnosti nebo podobnosti a 与... 比较 (yǔ... bǐjiào) / 和... 比较 (hé... bǐjiào) pro vyjádření významu „ve srovnání s...“.

- 与发达国家相比我国人民的生活水平还比较低。 Ve srovnání z rozvinutými zeměmi je životní úroveň lidu zatím ještě poměrně nízká. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “以提高人民生活水平为根本出发点“, str. 3)

Srovnávací rámcové konstrukce mohou narozdíl od ostatních výše uvedených konstrukcí stát nejen na začátku věty nebo před přísudkem, ale i na konci.

- 是第一个证据，证明了猴子可以思考，像人一样。 Je to prvním důkazem toho, že opice jsou schopny uvažování stejně jako lidi.

1.16.1.9. Vylučující konstrukce

Tato konstrukce v publicistickém stylu vyjadřuje vyloučení nějakého faktoru. Konstrukcí tohoto typu je často používaná konstrukce 除了... 以外 (chú le... yǐ wài), která se dá přeložit jako „kromě“, „mimo“, „vyjma“.

- 除了要确保失地农民的生活保障外... kromě toho, že se rolníkům, kteří přišli o půdu, musí poskytnout životní záruky...
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

1.16.1.10. Konstrukce 从... (上)(来)看 / 就... 看来

Konstrukce 从... (上)(来)看 (cóng... (shàng)(lái) kàn) nebo 就... 看来 (jiù... kànlai) jsou také velice časté v publicistickém stylu a ukazují z jakého pohledu je na některou věc nahlíženo.

- 从今天的走势来看... nahlíženo z dnešního chodu (věcí) ...

1.16.2. Konstrukce s vyjádřením podmínky

Často se v publicistickém stylu setkáváme s podmínkou, bez které není děj vyjádřený v hlavní větě možné splnit. Tato podmínka se vyjadřuje pomocí konstrukce 只有... 才... (zhǐyǒu... cái...), která má význam „jen pokud nastane..., až pak může nastat...“. V záporné variantě tato konstrukce zní 没有... 就不能... (méi yǒu... jiù bù néng...), nebo-li „nenastane-li..., pak nemůže nastat...“.

- 只有各方都采取灵活务实的态度才能实现中国加入世界贸易组织的共同目标。Až když všechny strany přijmou flexibilní a pragmatický přístup, teprve pak se bude moci uskutečnit společný cíl, kterým je vstup Číny do Světové obchodní organizace. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国人世多边谈判取得积极进展“, str. 4)

1.16.3. Konstrukce s předložkami a slovesy ve významu předložek

1.16.3.1. Konstrukce s předložkami ve významu „v souladu s...“

Význam časté publicistické formulace „v souladu s...“ se může vyjadřovat pomocí několika předložek. Jednou je předložka 以 (yǐ). Je to jedna z frekventovaných předložek publicistického stylu pocházejících z wenyanu. Tato předložka má několik významů, jedním z nichž je i význam „v souladu s něčím / na základě něčeho“.

- 这种行为是典型的以法律的名义违法。Toto jednání je typickým příkladem „porušení zákona jménem zákona“. (http://www.legalinfo.gov.cn/misc/2004-08/11/content_124161.htm)

Dále může předložka 以 (yǐ) také uvozovat doplňující informaci, která charakterizuje průběh děje.

- 要以决心、信心和耐心继续改革. V reformách je nutno pokračovat s odhodláním, důvěrou a trpělivostí.

(<http://www.chinaembassy.org.in/chn/zyjh/t512016.htm>)

Význam „v souladu s...“ vyjadřují také předložky současné čínštiny 按照 (ànzhào – podle něčeho, v souladu s něčím) a 根据 (gēnjù – podle, zakládat se na něčem).

- 按照中央的政策要求 v souladu s požadavky ústředního politického plánu

1.16.3.2. Konstrukce s předložkami ve významu časového vymezení

Předložky mají také schopnost uvádět údaj s významem času. Například konstrukce s předložkami 从... 到... (cóng... dào...) / 从... 至... (cóng... zhì...) – „od... do...“ ukazuje na délku trvání děje, konstrukce s předložkou 随着 (suí zhe – bezprostředně za, následovně) zase vyjadřuje pořadí dějů z časového pohledu.

- 从开始到现在 od počátku až do teď
- 随着第五轮六方会... bezprostředně po pátém kole šestistranného jednání... (o severokorejské jaderné otázce)... (news.xinhuanet.com/world/2005-09/12/content_3478669.htm)

1.16.3.3. Konstrukce s předložkami ve významu příčiny a cíle

V publicistickém stylu existuje několik předložek pro vyjádření příčiny děje. Tyto předložky mají schopnost řídit jak jmenný člen konstrukce, tak i celou predikativní konstrukci. Jednou z předložek příčiny je předložka 由于 (yóu yú – kvůli):

- 由于政治制度, 文化传统, 经济发展水平差异... kvůli rozdílům v politickém uspořádání, kulturních zvyklostech, úrovni ekonomického vývoje... (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 12)

Dalšími předložkami pro vyjádření příčiny jsou předložky 因 (yīn) / 因为 (yīn wèi) – „protože, kvůli, jelikož“.

- IPTV 因种种原因未能安装。 Internetovou televizi nebylo možné nainstalovat z různých důvodů.

Cíl je v publicistickém stylu standardně vyjádřen předložkami 为 (wèi) / 为了 (wèile) – „pro, kvůli čemu, proto, aby“.

- 我们搞社会主义的目的是为了解放和发展社会生产力。 Jdeme za socialistickým cílem, abychom osvobodili a rozvinuli produktivitu společnosti.

1.16.3.4. Konstrukce s jinými prepozičními slovesy

Slovesa–předložky jsou „slovesy, která vystupují častěji v roli přísudku ve vedlejších konstrukcích než jako přísudek v hlavní větě a mají zobecňující význam, charakteristický pro předložky“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského texta, str. 131). Nejčastějšími slovesy–předložkami v publicistickém stylu jsou slovesa: 通过 (tōng guò – přijmout, schválit / pomocí, prostřednictvím), 经过 (jīng guò – projít přes / prostřednictvím, ve výsledku), 适应 (shì yìng – odpovídat něčemu / v souladu s), 依靠 (yī kào – spoléhat na / opírajíc se o), 作为 (zuò wéi – dělat něco něčím / jako) a další.

- ...必须适应国内外形势的新变化发展。 ...musí se rozvíjet v souladu s novými změnami vnitrostátní a mezinárodní situace.

(http://www.chinatibetnews.com/pinglun/2009-02/14/content_204382.htm)

2. Stylistická specifika publicistického stylu

Publicistický styl, neboli 政论语体 (zhènglùn yǔtǐ), je jedním z funkčních stylů čínštiny a patří do skupiny písemných stylů. V. I. Gorelov ve své monografii podává následující charakteristiku publicistického stylu: „Publicistika je literární odvětví, které osvětluje společenský život a otázky současné politiky. Tématika publicistických textů je aktuální. Díla tohoto stylu jsou zasvěcena neodkladným problémům, které je nutné vyřešit“ (Gorelov, V.I., *Stilistika sovremennogo kitajskogo jazyka*, str. 123). Tato díla se nejčastěji publikují v periodikách, novinách a časopisech. Dále Gorelov říká, že „publicistika odráží sociální zápas“ a je vždy „produktem některé z ideologií“ (Gorelov, V.I., *Stilistika sovremennogo kitajskogo jazyka*, str. 125). Proto mají publicistické články často propagandistický nebo agitační charakter.

Současná čínská publicistika obsahuje několik základních typů textů. Gorelov ve své studii zmiňuje tyto typy: 评论 (pínglùn) / 述评 (shùpíng), což se dá přeložit jako komentář / revue, psaná hlavně na politická témata; 社论 (shèlùn), neboli sdělení redaktora, úvodník; 短评 (duǎnpíng) – poznámky komentátora ohledně mezinárodních témat; dále se občas setkáváme s tzv. 时评 (plný název 国际时事评论 guójì shíshì pínglùn – komentář k aktuálním mezinárodním událostem). Dále na konci 60. let vzniká další typ novinových článků a tím je 小评论 (xiǎopínglùn). Jsou to publicistické texty, které jsou většinou zasvěceny obecným problémům Číny a velice se rozšířily během následujících několika let.

Proto, aby publicistické texty měly odpovídající vliv na masy, musí jejich struktura být nejen logicky opodstatněna, ale musí také využívat výrazových prostředků podtrhujících jejich emocionalitu a polemičnost. Z toho vyplývá nestejnorodost publicistického jazyka a jeho stylistických prostředků.

Jelikož se publicistický styl obecně používá pro písemný projev, toto použití také určuje specifika využití stylistických prvků.

2.1. Lexikálně–frazologická specifika publicistického stylu

2.1.1. Slovní zásoba publicistického stylu

V publicistickém stylu nachází největší využití veřejno–politická a terminologická slovní zásoba. K veřejno–politické slovní zásobě můžeme přiřadit taková slova jako 宣言 (xuānyán – deklarace), 鼓动 (gǔdòng – agitace), 政治 (zhèngzhì – politika) apod.

Terminologická slovní zásoba v sobě zahrnuje výrazy z oblastí techniky, ekonomiky, vojenství a zemědělství v závislosti na tématice publicistického textu.

Pro tyto dvě skupiny slovní zásoby je charakteristické použití v přímém slova smyslu a jejich významu je vlastní jednoznačnost a přesné vyjádření.

2.1.2. Elementy wenyanu v publicistickém stylu

V publicistickém textu se často setkáváme s ustálenými spojeními, která vycházejí z wenyanu, neboli klasického psaného stylu. Elementy wenyanu hrají velkou roli a jejich využití je velice rozšířené díky jejich schopnosti vyjádřit hluboký význam pomocí velice stručné formy. Proto i v dnešní době je většina politických hesel konstruována podle gramatiky wenyanu.

2.1.2.1. Chengyu v publicistickém stylu

Nejčastěji se v publicistickém textu setkáváme se spojeními nazývanými 成语 (chéngyǔ), což jsou většinou čtyřslabičná spojení pocházející z wenyanu. Tato spojení mohou v různých situacích vystupovat jako přísudek, příslovečné určení či přívlastek.

1. 求同存异(qiú tóng cún yì – hledat stejné, přijmout / uchovat rozdílné):

- 在这个问题上, 两方还是求同存异. Přesto se obě strany snaží v této otázce najít společné zájmy a uchovat vlastní integritu. (王海龙, 报纸上的中文, str. 173)

2. 卓有成效 (zhuó yǒu chéng xiào – vysoce efektivní, mající mimořádné výsledky):

- 卓有成效的对话和合作 velice efektivní dialog a spolupráce.

3. 情不自禁(qíng bù zì jìn – neschopný udržet emoce, spontánní):

- 她的胜利让每个在场的中国人情不自禁地喜乐. Její vítězství způsobilo, že se každý z přítomných Číňanů nespoutaně radoval. (王海龙, 报纸上的中文, str. 137)

S chengyu se často setkáváme v politických heslech. Příkladem takto používaných chengyu jsou 实事求是 (shí shì qiú shì – hledat správné v reálném dění), 一扫而空 (yī sǎo ér kōng – jednou smeteno a je čisto / jednou a pro vždy se něčeho zbavit), 推陈出新 (tuī chén chū xīn – zapudit staré a vyjít vstříc novému / jít vpřed, inovovat) a tak dále.

2.1.2.2. Konstrukce wenyanu v publicistickém stylu

Z wenyanu pochází v tisku často používaná konstrukce 以... 为 (yǐ... wèi). V této konstrukci je 以 předložka uvozující předmět a 为 je sloveso, které má význam „dělat něco něčím/pokládat něco za něco“.

- 以人为本 (yǐ rén wéi běn – brát lidi jako základ).

Nejčastěji tato konstrukce vystupuje jako přívlástek ke jmennému elementu.

- 以价值观为本的领导 vůdce, který si zakládá na systému hodnot

Také časté je využití dvojtého záporu, který má též svůj základ ve staré čínštině. Nejčastěji se jedná o použití záporů 非 (fēi) a 不 (bù) pro podtržení kladné výpovědi.

- 非做不可 udělat za každou cenu

Další častou konstrukcí je „konstrukce preferenční“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského textu, str. 174), ve které se spojení 不如 (bù rú – nerovnat se, nedosahovat) staví mezi vyjádření dvou skutečností / předmětů

v širokém slova smyslu a ukazuje na to, že se skutečnost / předmět na druhém místě upřednostňuje před skutečností / předmětem na místě prvním.

- 政府有钱不如民间富有。 To, že má vláda peníze se nevyrovná tomu, když je lid bohatý. (<http://news.163.com/09/0427/10/57TCBGIF00012Q9L.html>)

Někdy se spojení 不如 může nacházet mezi podmětem a přísudkem a v tomto případě se nejčastěji překládá jako „je lepší dělat něco“. V této situaci není první skutečnost přímo zmíněna ve větě a vyplývá z obsahu předchozích sdělení.

- ...他不如跳河。...(myslel si, že) je pro něj lepší skočit do řeky. (http://news.xinhuanet.com/local/2008-07/29/content_8829933.htm)

2.1.2.3. Pomocná slova z wenyanu

V publicistickém stylu se používá celá řada pomocných slov pocházejících ze staré čínštiny. Mezi nejvíce používaná pomocná slova patří slovo 将 (jiāng), které slouží jako označení budoucího času nebo rozhodnutí subjektu něco udělat:

- 欧盟将发展同中国的关系。 EU hodlá rozvíjet vztahy s Čínou. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

Dalším pomocným slovem je substivizační částice 者 (zhě), která vytváří z predikativní konstrukce subsantivum:

- 中国志愿者 čínští dobrovolníci,
- 消费者 spotřebitelé.

Dále se setkáváme s ukazatelem pasivního rodu 所 (suǒ)¹³. Tento ukazatel vystupuje jak samostatně tak i v některých spojeních, například 有所 (yǒu suǒ – kdesi,cosi):

¹³ Pochází z konstrukce wenyanu s předmětem, vyjádřeným vztažným zájmenem 所 (suǒ – to, co; ten, koho) (T. N. Nikitina, Gramatika staročínských textů, str. 10)

- 正如朱镕基总理所言... Jak bylo řečeno premiérem Zhu Rongjim... (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中国经济完全可以持续快速健康发展“, str. 2)

Pomocné slovo 之 (zhī) se používá v publicistickém textu v několika významech: může vystupovat jako zájmeno–předmět slovesa nebo jako ukazatel přívlastku (obdobný součátné částici 的). Nejčastěji se však s pomocným slovem 之 (zhī) setkáváme v konstrukci se slovesem nacházení se na nějakém místě nebo slovesem pohybu, kde se 之 (zhī) umísťuje před koncovou částicí z významem určení místa. Analogicky se může nacházet i před koncovou částicí časového určení.

- 电视在金融危机之中。 Televize se nachází ve finanční krizi. (<http://www.chinanews.com.cn/cj/news/2009/05-23/1705010.shtml>)

Pomocné slovo 之 je také součástí v publicistice často používaného spojení 之一 (zhī yī) s významem „jeden z...“.

- 捷克是世界上最早与中国建立外交关系的国家之一。 Česko je jednou z prvních zemí na světě, která navázala diplomatické vztahy s Čínou. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “江泽民会见捷克总理“, str. 12)
- 中国是亿万富豪最多的国家之一。 Čína je jednou ze zemí s největším počtem multimilionářů. (<http://finance.sina.com.cn/g/20071102/09304131813.shtml>)

Dalším pomocným slovem, které přišlo ze staré čínštiny, je spojka 而 (ér). Stejně jako ve staré čínštině nese několikerý význam: může nést význam slučovací spojky „a“ nebo odporovací spojky „ale“ a také stát před přísudkem hlavní nebo vedlejší věty.

- 日本大臣说养孩子不是义务而是乐趣. Japonský kancléř řekl, že vychovávat děti není povinnost, ale radost. (http://news.xinhuanet.com/world/2009-05/09/content_11344042.htm)

- 实现现代化而发展。 Rozvíjet se skrze modernizaci.
(<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>)

Spojka 则 (zé) v současné čínské publicistice vystupuje jako spojka se silným odporovacím významem.

- 欧盟则视中国为... Nicméně EU nahlíží na Čínu jako na... (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str.19)

Velice používaným pomocným slovem z wenyanu je přivlastňovací zájmeno 其 (qí), které také může zastupovat podmět v závislé konstrukci.

- 欧盟对华投资仅占其外投资总额的 2.24%。 Investice EU do Číny činí pouze 2,24% jejích (EU) zahraničních investic. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str.19)

Z wenyanu do současného publicistického stylu přišly i záporné částice, hojně používané v článcích a statích. V současné publicistice se setkáváme se všemi druhy záporok, které existovaly ve staré čínštině. Jsou to záporok 无, 非, 未, 否, 莫 a 毋.

Záporka 无 (wú) odpovídá záporné formě slovesa 有 (yǒu – mít, být / existovat). Nejčastěji se tato záporka objevuje ve spojeních pocházejících z wenyanu. Často se v novinových textech například setkáváme s výrazem 无法 (wúfǎ – nemoci něco udělat, nebýt schopen něco udělat).

Záporka 非 (fēi) se v současné čínštině vyskytuje v případech s dvojitým záporem anebo v termínech jako 非法活动 (fēifǎ huódòng – nezákonná činnost).

Záporka 未 (wèi) s významem „ještě ne“ ukazuje na zápor v minulosti.

- 中国未实现承诺. Čína zatím nesplnila sliby.

Další často používanou záporkou je záporné zájmeno 莫 (mò). Má význam „nikdo ne...“, „nikdo z...“, „nic z...“.

- 莫过于此。Nic nepřesahuje toto.

Ve spojení s částicí 如 (rú) vytváří záporné zájmeno 莫 (mò) výraz 莫如 (mòrú), který uvádí radu nebo doporučení.

- 跑得快莫如跑得稳。Je lepší běžet stále než běžet rychle.

(http://news.xinhuanet.com/newmedia/2009-05/07/content_11329553.htm)

V otázkách se setkáváme se záporkou 否 (fǒu). Tato záporka se nejčastěji používá ve výrazech 能否 (néngfǒu – bude schopen nebo ne) / 是否 (shìfǒu – je tomu tak či není).

Zápor 毋 (wú), který má význam „není potřeba“, se nejčastěji objevuje v ustálených spojeních z wenyanu. Příklad: 毋庸讳言 (wúyōng huìyán – není potřeba tajit).

2.1.3. Výrazové prostředky publicistického stylu

Publicistický styl moderní čínštiny hojně využívá slov a výrazů se silným emočně-ocetňujícím zabarvením. Mezi obecnou slovní zásobu publicistických textů patří výrazy jako:

英勇 (yīngyǒng – hrdinský), 出色 (chūsè – vynikající), 空前 (kōngqián – bezprecedentní / nebývalý) a další.

V čínské publicistice se také často setkáváme s frazeologickými výrazy s výrazným negativně hodnotícím zabarvením. Jak uvádí V. I. Gorelov, tento jev je vyvolán moderní tendencí čínského tisku, pro kterou je typické negativní komentování faktů mezinárodního dění (Gorelov, V.I., *Stilistika sovremennogo kitajskogo jazyka*, str. 125)¹⁴.

Dalším specifickým publicistického stylu je použití prostředků 庄严词语 (zhuāng yán cí yǔ), neboli slovní zásoby vznešeného stylu.

¹⁴ V dnešní době se nejspíše jedná o údaj zastaralý. V textech mnou prostudovaných jsem nenarazila na negativní komentování mezinárodního dění.

V publicistickém stylu se také často setkáváme s obraznými výrazovými prostředky jako je metafora nebo přirovnání. Můžeme se například setkat s výrazem 掩盖血手 (yǎngài xuèshǒu), což se dá přeložit jako schovávat zkrvavené / krvavé ruce, neboli skrývat nekalé činnosti, zločiny. Krvavé ruce zde vystupují v metaforickém významu.

2.2. Textová přebytečnost publicistického textu

2.2.1. Konstrukce se zobecňujícími / generalizačními slovy

Využití zobecňujících slov v publicistických článcích je velmi rozšířeným specifickým publicistického stylu. V některých případech je využití zobecňujících slov gramaticky opodstatněno, avšak ve většině případů tato slova nenesou žádnou doplňující nebo rozšiřující informaci a mohou být považována za slova přebytečná. Tomuto specifickému publicistického stylu se říká „textová přebytečnost“ (Nikitina, T. N., Gramatika kitajského publicističeského textu, str. 147).

K slovům se zobecňujícím nebo abstraktním významem patří například: 问题 (wèntí – otázka / problém), 方法 (fāngfǎ – metoda), 条件 (tiáojiàn – podmínka), 情况 (qíngkuàng – situace) apod.

Zobecňující slova ve větě mohou vystupovat v roli nejrůznějších větných členů:

- 最重要的问题是不断的改善上市公司质量. Nejdůležitější otázkou je neustále zlepšovat kvalitu akciových společností. (Namísto „nejdůležitější je...“) (<http://news.hexun.com/2008-09-28/109396171.html>)

2.2.2. Konstrukce polopomocného slovesa a jména, vytvořeného z plnovýznamového slovesa

Příkladem textové přebytečnosti je i použití konstrukce, při které se polopomocná slovesa jako 进行 (jìnxíng) / 实现 (shíxiàn) / 实行 (shíxíng) – „udělat, zrealizovat, provést“, 表示 (biǎoshì – vyjádřit) nebo slovesa 予以 (yǔyǐ – dát), 作 (zuò – udělat) apod. spojují se jmenným členem, vytvořeným z plnovýznamového slovesa. Takto se v publicistickém stylu spíše setkáme s konstrukcí 进行改革 (jìnxíng gǎigé – provést

reformu) než se samostatným slovesem 改革 (gǎigé – reformovat). Tato konstrukce je specifická pro publicistický styl a přidává vyjádřením oficiální odstín.

- 中国驻英国大使馆对多佛尔港非法移民死亡这事件表示十分重视和关切。Velvyslanectví ČLR ve Velké Británii, ohledně incidentu v doverském přístavu, při kterém zahynuli ilegální uprchlíci, dává najevo nejvyšší míru znepokojení. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “我驻英使馆发表声明“, str. 21)
- 国家代表团表示感谢。Zástupci státu vyjádřili poděkování.
(http://news.xinhuanet.com/sports/2009-05/29/content_11453629.htm)

2.3. Krácení mnohoslabičných slov

V poslední době je spolu s fenoménem „textové přebytnosti“ pozorovatelné i jiné specifikum publicistického stylu, kterým je krácení mnohoslabičných slov. Krácení mnohoslabičných slov pomáhá k utváření nových lexikálních jednotek, které mají všechny atributy víceslabičných slov. Nejčastěji se v publicistických textech setkáváme s krácením geografických názvů, názvů politických orgánů, specifických termínů nebo mezinárodních organizací.

Často používanými zkratkami v novinových textech jsou například:

- 北京市 (Běijīngshì – město Peking) zkráceno na 京 (Jīng),
- 联合国贸易和发展会议 (Liánhéguó mào yì hé fā zhǎn huì yì – Konference OSN o obchodu a rozvoji) zkráceno na 贸发会议 (mào fā huì yì),
- 世界卫生组织 (Shìjiè Wèishēng Zūzhī – Světová zdravotnická organizace) zkráceno na 卫生组织 (Wèishēng Zūzhī).

Nejčastěji při zkracování dochází k tomu, že ze čtyřslabičného výrazu vzniká dvouslabičný a z osmislabičného zase čtyřslabičný.

- 欧洲联盟 (Ōuzhōu liánméng) zkráceno na 欧盟 (Ōuméng) – Evropská unie,
- 中国俄国两个国家 (Zhōngguó Éguó liǎng gè guójiā) zkráceno na 中俄两国 (Zhōng É liǎng guó) – dvě země, Čína a Rusko.

V případě, že v zkrácené verzi výrazu vystupuje číslovka, výraz se utváří na základě gramatiky wenyanu a číslovka není následována numerativem:

一人一票 (yī rén yī piào – jeden člověk, jeden (volební) lístek), 两国 (liǎng guó – obě země), 四化 (sì huà – čtyři (Deng Xiaopingovy) modernizace) atd.

Počet zkrácenin se postupem času rychle zvětšuje, čímž se komplikuje pochopení publicistického textu, hlavně když se jedná o zkracování ekonomických, technických, ryze vědeckých termínů a také termínů pro události současného dění, u nichž dochází k rychlému zastarávání.

Velké množství výrazů přišlo do čínštiny ve spojení s rozvojem ekonomických, kulturních a politických vztahů Číny se zbytkem světa. Proto se v dnešním čínském tisku setkáváme i se zkratkami psaných latinkou typu SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome – Syndrom akutního respiračního selhání), WTO (World Trade Organization – Světová obchodní organizace), GDP (gross domestic production – hrubý domácí produkt) apod.

2.4. „Klišé“ v novinovém textu

„Klišé“ v novinové stati můžeme nazvat ustálený výraz, jehož mechanické a velice časté používání ho připravilo o jakoukoliv původní údernost či originalitu. Uvedeme nejčastější druhy „klišé“, se kterými se běžně setkáváme v publicistických textech.

1. 起... 作用 (qǐ... zuòyòng), 发生... 作用 (fāshēng... zuòyòng) – hrát úlohu:
 - 报纸在日常生活中起着越来越大的作用. Noviny hrají v každodenním životě čím dál důležitější úlohu.
(<http://news.163.com/08/1014/10/4O77AJ1300012QEA.html>)
2. 对... 有意义 (duì... yǒu yìyì) – znamenat pro... / mít význam pro... :
 - 这对中国经济有多大的影响. Toto má obrovský vliv na čínskou ekonomiku.
(<http://finance.people.com.cn/GB/8215/80348/80351/5539935.html>)
3. 为... 奋斗 / 为... 进行斗争 (wèi... fèndòu / wèi... jìnxíng dòuzhēng) – bojovat za, usilovat o něco:

- 为和平与发展而奋斗 bojovat za mír a rozvoj

4. 走上... 道路 (zǒushang... dào lù) – vydat se cestou:

- 中国为什么走上社会主义的道路? Proč se Čína vydala cestou socialismu? (http://www.china.com.cn/news/txt/2009-04/16/content_17615796.htm)

5. 把... 方在优先地方 (bǎ... fāng zài yōuxiān dìfāng) – upřednostňovat něco, dávat na první místo:

- 中国把发展对欧盟关系方在优先地方. Čína klade rozvoj vztahů s EU na první místo. (Meng Guo, Čítanka novinových textů, čl. “中欧合作大有可为“, str. 19)

2.5. Výpůjčky v publicistickém stylu

Pro čínštinu jako pro většinu jazyků platí tvrzení, že v dnešní době přichází velká část cizojazyčných výrazů do jazyka–příjemce přes tisk a další hromadné sdělovací prostředky. V důsledku přílivu nových reálií do současné čínštiny přichází velký počet neologismů a cizojazyčné slovní zásoby. Ve spojení s touto skutečností se v čínštině objevují nové typy nominalizace, které jsou například tvořené připojením čínských morfémů k písmenům anglické abecedy. Příkladem jsou označení jako BP 机 pro pager nebo PC 机 pro osobní počítač.

Je potřeba podotknout, že jazyk publicistických textů je nestejnorodý a je podmíněn tematikou publicistického textu. Nejvíce vypůjček můžeme najít v textech tematicky zaměřených na vědu a techniku. V těchto textech se setkáváme s výpůčkami fonetickými, které jsou fonetickým přepisem cizojazyčných slov do čínštiny. Fonetických výpůjček je v čínštině poměrně málo. Podle údajů, které uvádí Gorelov ve své práci, je do čínštiny „ze sanskrutu vypůjčeno kolem 200 slov, z tibetštiny, mandžurštiny, mongolštiny a západních jazyků celkem kolem 900 slov“ (Gorelov, V.I., *Stilistika sovremennogo kitajskogo jazyka*, str. 135). V publicistickém stylu se nejčastěji setkáváme se slovy vypůjčenými ze západních jazyků. Uvedeme několik příkladů takových výpůjček: 勃朗宁 (bó lǎng níng – brovnink), 海洛因 (hǎi luò yīn – heroin) a další.

Dalším druhem výpůjček jsou výpůjčky sémantické, které vznikly v důsledku překladu cizojazyčných slov do čínštiny. Nejčastěji jsou tyto výpůjčky prezentovány mnohoslabičnými slovy. Existují úplné a částečné sémantické výpůjčky. Příkladem úplné sémantické výpůjčky jsou termíny jako 重水 (zhòngshuǐ – těžká voda), 安乐死 (ānlèsǐ – eutanazie) nebo 互联网 (hùliánwǎng – Internet) a s ním spojené termíny. Přitom většina terminologie spojené s internetovou sítí se používá ve zkrácené formě:

- 网页 (wǎngyè – webová stránka),
- 网站 (wǎngzhàn – webová prezentace),
- 上网 (shàng wǎng – připojit se k Internetu).

Částečné sémantické výpůjčky jsou výpůjčky, které zachovávají pouze jeden významový morfém, další morfémy pak předávají znění. Částečnou sémantickou výpůjčkou je například 坦克车 (tǎnkèchē – tank), kde první dva morfémy vyjadřují znění slova a poslední nese význam: 车 (chē – vůz, vozítko).

V jazyce publicistického stylu se také setkáváme i s výpůjčkami z japonštiny, které však nemůžeme přiřadit ani k fonetickým, ani k sémantickým výpůjčkám. Jde o termíny, které utvořily ustálená spojení v japonštině a byly pak vypůjčeny pro čínštinu. Avšak jelikož se skládají z čínských znaků, které byly dříve převzaté Japonci, v dnešní době se neliší od původně čínských slov. Tento typ výpůjčky Gorelov nazývá „druhotnou výpůjčkou“. Často se s těmito výpůjčkami setkáváme v publicistických textech, zaměřených na ekonomickou tematiku. Příkladem „druhotných výpůjček“ jsou termíny 预算 (yùsuàn – rozpočet), 保险 (bǎoxiǎn – pojištění), 消费 (xiāofèi – spotřeba).

Závěr

Zadáním mé práce bylo posoudit adekvátnost teorie T. N. Nikitiny, vycházející ze závislostní gramatiky, kterou popisuje ve své monografii „Grammatika kitajského publicističeského stilja“ a podat podrobnou charakteristiku čínského publicistického funkčního stylu.

Adekvátnost této teorie jsem posuzovala na základě aplikace různých bodů této teorie na jazykový materiál čínských publicistických textů, který jsem čerpala z Čítanky novinových článků (autor Meng Guo), z učebnice novinových textů „报纸上的中国“ (autor Wang Hailong) a z elektronických zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Z hlediska atestovatelnosti teorie T. N. Nikitiny ukazuje adekvátní model pro popis gramatických specifik čínského publicistického stylu, je prokázána jeho funkčnost a možnost použití pro rozbor a výuku publicistických textů. Navíc je tento model dostatečně citlivý vůči sémantickým vlastnostem plnovýznamových slov a jeho aplikace na novinové texty je mnohem snazší v porovnání s modelem, který se zakládá na analýze na bezprostřední složky.

Charakteristika čínského publicistického stylu byla podána ve druhé kapitole práce, kde jsem uvedla definici publicistického funkčního stylu, vycházející z práce V. I. Gorelova. Mezi lexikálně–frazologickými specifiky publicistického stylu jsou uvedeny příklady ukazující na použití speciální lexiky, využití slovní zásoby staré čínštiny a použití výrazových prostředků. Ve své práci dále zmiňuji taková specifika publicistického stylu, jakými jsou textová přebytnost, krácení mnohoslabičných slov, použití tzv. „klišé“ a výpůjček, čímž se snažím o podání celistvé charakteristiky publicistického funkčního stylu současné čínštiny.

Osobním přínosem této práce je podrobné zkoumání gramatiky a hlubší proniknutí do struktury novinových textů, které napomáhá k lepšímu pochopení obsahu. Navíc tato práce má určitý pedagogický význam a také otevírá další možnosti zkoumání, jako je například problematika automatizovaného překládání určitých výrazů, spojení a konstrukcí, často používaných v čínských novinových textech.

Seznam použité literatury

Gorelov, V.I. Praktičeskaja grammatika kitajskogo jazyka, nakladatelství Vneštorgizdat, Moskva, 1957.

Gorelov, V.I., Stilistika sovremennogo kitajskogo jazyka, nakladatelství Prosvešeniye, Moskva, 1979

Meng Guo, Čítanka novinových textů, v tisku.

Nikitina, T. N., Gramatika kitajskogo publicističeskogo texta, nakladatelství KARO, Sankt Petěrburg, 2007. ISBN 978-5-89815-852-1

Nikitina, T. N., Gramatika staročínských textů, překlad: David Sehnal, nakladatelství Karolinum, Praha, 2005. ISBN 80-246-1015-9.

王, 海龙, 报纸上的中文(Reading China through Newspaper), nakladatelství PEKING UNIVERSITY PRESS, 2004. ISBN 7-301-06893-X

Elektronické zdroje:

- 1) 汶川大地震评估已基本完成 专项减灾计划正完善. (2009-04-17)
http://www.eqsd.gov.cn/manage/html/ff808181126bebda01126bec4dd00001/_content/09_04/17/1239961623641.html
- 2) 尼玛潘多, 玉珍; 民主改革 50 年来西藏非公有制经济得到迅猛发展. (2009-04-29)
http://tibet.news.cn/gdbb/2009-04/29/content_16383303.htm
- 3) 上海为什么能成为国际金融中心. (2009-05-08)
<http://finance.sina.com.cn/review/20090508/22086202912.shtml>
- 4) 目前各个国家都没有得到非常充分的理论性预报地震办法. (2008-09-04)
http://www.gov.cn/wszb/zhibo264/content_1087136.htm
- 5) 最高检: 着力使检察机关法律监督由“软”变“硬”. (2009-03-11)
http://news.xinhuanet.com/legal/2009-03/11/content_10990956.htm
- 6) 11 月我国外汇存款增加近 48 亿美元. (2000-12-16)
<http://news.sina.com.cn/c/159041.html>

- 7) 温家宝：要增加城乡居民收入. (2008-03-05) http://news.xinhuanet.com/misc/2008-03/05/content_7721555.htm
- 8) 我国初步形成财政支持“三农”资金稳定增长机制. (2007-10-08)
<http://www.bddx.heagri.gov.cn/default3.aspx?id=17231>
- 9) 沙特在华投资额大幅上升. (2008-02-25)
<http://www.xjftcc.gov.cn/Family/Waimaoxinxi1/Waimaoxinxi/4028c284184e692001184e9519b300e8.html>
- 10) 徐红庆; 监督管理零距离 服务发展无极限. (2008-10-23).
<http://xjw.zd.gov.cn/Article/ShowArticle.asp?ArticleID=418>
- 11) 中国银行股票价格真要跌到地板下面去了! (2008-7-18).
<http://hkba.eastmoney.com/03988,46661,hk.html>
- 12) 关于推动农村邮政物流发展的意见. (2009-05-23)
http://www1.www.gov.cn/zwgk/2009-05/27/content_1325618.htm
- 13) 伊叙战略合作协议翻开两国关系“新篇章”. (2009-04-23)
http://news.xinhuanet.com/world/2009-04/23/content_11238417.htm
- 14) 美报称通用汽车破产是不可避免的. (2009-05-06)
http://www.chinatibetnews.com/qiche/2009-05/06/content_239068.htm
- 15) 关于加强水利女职工劳动保护的思考. (2009-2-20)
<http://www.govyi.com/wenzhang/2009/200902/296883.shtml>
- 16) 九大炼油基地出炉 我国炼油版图将发生巨变. (2009-02-25)
<http://finance.sina.com.cn/chanjing/b/20090225/10125899019.shtml>
- 17) 温家宝：中国经济形势开始显现出积极变化. (2009-04-10)
<http://www.chinanews.com.cn/gn/news/2009/04-10/1641282.shtml>
- 18) 东亚银行：香港可发展成为服务内地财富管理中心. (2009-05-05)
<http://www.chinanews.com.cn/ga/cjxw/news/2009/05-05/1675990.shtml>
- 19) 民進黨 1025 遊行 劉兆玄：不容許暴力發生. (2008-10-23)
<http://www.chinareviewnews.com/doc/1007/7/7/9/100777909.html?coluid=7&kindid=0&docid=100777909>
- 20) 基金定投分穷人富人? (2009-04-27)
<http://www.cnqsq.com/html/news/20090427/122467.html>

- 21) 表示不会妨碍对亲信的调查卢武铉. (2003-11-26)
<http://www.southcn.com/news/international/specialreports/korea/party/200311260353.htm>
- 22) 个人理财如何海外掘金. (2007-09-17)
<http://www.bbtnews.com.cn/invest/channel/political27153.shtml>
- 23) 澳大利亚政府警告年轻人不要发“性短信“. (2009-05-08)
<http://news.sanxia.net.cn/html/20090508/210565.html>
- 24) 38 组织谴责高压噤声背离民意坚持 507 黑衣行动声援黄进发. (2009-05-06)
<http://www.malaysiakini.com/news/103725>
- 25) 大风降温：室内温暖仍如春. (2009-01-23) <http://news.sina.com.cn/c/2009-01-23/103217103409.shtml>
- 26) 领导者应是给人希望的人. (2009-05-15)
<http://www.pbnews.com.cn/system/2009/05/18/001238090.shtml>
- 27) 刘翔将奥运火炬捐赠给北京奥运博物馆. (2009-04-21)
http://news.youth.cn/wzpd/zxtj/200905/t20090520_912580.htm
- 28) 轻轻一按 直接“对话”警察求助. (2009-06-02)
http://www.wccdaily.com.cn/epaper/hxdsb/html/2009-06/02/content_62816.htm
- 29) 白血病童生日为寡母许愿. (2008-11-16)
http://www.yangtse.com/jspd/suqian/200811/t20081116_532429.htm
- 30) 北京奥运会男子 1500 米冠军服禁药被取消金牌. (2009-04-30)
http://news.dayoo.com/sports/200904/30/53870_5828507.htm
- 31) 温总理给欧洲注入信心. (2009-02-02) http://news.xinhuanet.com/world/2009-02/02/content_10750162.htm
- 32) 热带风暴"艾拉"给印孟两国造成惨重损失. (2009-05-27)
<http://world.people.com.cn/GB/9371291.html>
- 33) 美军华盛顿号航母将猎杀中国潜艇作为演练重点. (2009-05-26)
<http://news.cctv.com/military/20090526/105334.shtml>
- 34) 广州“鸡头”被民警列入黑名单 绝望撤回老家谋生. (2006-10-09)
<http://www.southcn.com/news/gdnews/nanyuetuijian/200610090405.htm>

- 35) 一定要把高速公路引到津市来的建议. (2006-7-11)
<http://www.jinshishi.gov.cn/czyz/ShowArticle.asp?ArticleID=21>
- 36) 以提高人民生活水平为根本出发点 五论学习贯彻党的十五届五中全会精神. (2009-06-04) <http://www.cctv.com/news/special/zt1/five/1318.html>
- 37) 把促进改革发展同保持社会稳定结合起来. (2009-05-14)
http://news.xinhuanet.com/theory/2009-05/14/content_11370626_1.htm
- 38) 把科学精神与人文精神统一于和谐社会建设实践. (2006-05-15)
<http://politics.people.com.cn/GB/8198/70195/70201/4763090.html>
- 39) 天津新增发展资金鼓励中小企业参与国际竞争. (2008-12-02)
<http://city.cctv.com/html/zhongguomeilichengshi/2305057a8e3c6c69dcbfd0d809be8d92.html>
- 40) 国际观察：朝核问题六方会谈能否进入新阶段. (2008-07-10)
http://news.xinhuanet.com/newscenter/2008-07/10/content_8524998.htm
- 41) 全球华人大签名反对日本成为安理会常任理事国. (2009-06-04)
<http://news.sina.com.cn/z/unnation/index.shtml>
- 42) “中国不希望联合国分裂”. (2005-04-02) <http://news.sina.com.cn/o/2005-04-02/08325535820s.shtml>
- 43) 薄熙来周小川会诊贸易顺差. (2007-03-13)
<http://finance.sina.com.cn/g/20070313/02053399346.shtml>
- 44) 英国财政特别委员会对于政府经济预测表示怀疑. (2009-05-06)
<http://www.licai18.com/article/ArticleDetail.jsp?docId=554002>
- 45) 中国家具出口俄罗斯有很大上升空间. (2009-02-17)
<http://news.jiaju.com/guojidongtai/20444.html>
- 46) 岂能以法律的名义违法. (2009-06-04) http://www.legalinfo.gov.cn/misc/2004-08/11/content_124161.htm
- 47) 和平友好 互利合作 共同发展. (2008/09/10)
<http://www.chinaembassy.org.in/chn/zyjh/t512016.htm>
- 48) 陈志武：政府有钱不如民间富有. (2009-04-27)
<http://news.163.com/09/0427/10/57TCBGIF00012Q9L.html>

- 49) 电视购物在金融危机之中仍存发展机遇. (2009-05-23)
<http://www.chinanews.com.cn/cj/news/2009/05-23/1705010.shtml>
- 50) 成思危：最重要的问题是不断的改善上市公司质量. (2008-09-28)
<http://news.hexun.com/2008-09-28/109396171.html>
- 51) 中国走社会主义道路是历史的选择. (2009-04-16)
http://www.china.com.cn/news/txt/2009-04/16/content_17615796.htm